

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lei

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 20 ck
Egy szám — 1-20 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 76. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Sziván 11. — 1923. május 26. Szombat

Háboru a szomszédban

— Külpolitikai figyelő —

Franciaország példát statuált és nem kell esodálkozni rajta, hogy buzgó követői akadnak. Am most megfordult a szerep és Franciaország protezsált államára, Görögországra jár rá a rud. A törökök kártérítést követelnek a görögöktől, aránylag valószínűleg nem kevesebbet, mint amennyit Franciaország akar kisajtolni Németországból. A görögök nem tudnak fizetni. Ez talán még természetesebb, mint Németország fizetéképtelensége, mert Görögország valóban szegény, megnyomorodott állam, amely immár több mint tíz esztendeje áll fegyverben. Izmed pasa Lausanneban nem kevésbé harcias hurokat penget, mint annak idején Clemenceau Saint Germainban. A kardjára üt és azt mondja, ha Görögország nem fizet, az anatóliai török haderők tizenöt nap alatt egész Görögországot elfoglalják. A görögök kétségbeesett erőfeszítéseket tesznek a közeledő veszedelem elhárítására és kijózanodva a francia biztatásokból, most már komolyan szeretnének megegyezni a törökökkel. Annnyira mennek a békekészségében, hogy a kártérítés biztosítékául bizonyos területi engedményeket is hajlandók tenni Törökország javára. A nagy szövetségesek teljes részvétele nézik a két állam között egyre jobban elmergesedő viszonyt, amire jellemző a lausannei angol delegátus magatartása, aki arra a kérdésre, hogyan viselkedne Anglia egy új görög-török háboru esetén, egyszerűen megtagadta a választ. A görög-török krízis ezekben a napokban éri el csúcspontját s ha az ügyben időközben jelentős fordulat nem állott be, lehet, mire e sorok megjelennek, Európa délkeletén ismét fellángolt a háboru tüze. Ékes bizonyosága ez az újabb fegyveres konfliktus annak, milyen tarthatatlan az a mentalitás, amely a Ruhr-megszállás óta ismét urrá lett az európai politika felett.

Nem így Oroszország. A szovjet még nem akar háborút, még szüksége van a békére, még békes szándékkal igyekszik elsimítani minden konfliktust, amely nyugalmanak megbolygatására vezethet. Az angol-orosz ellentéteket ma már sokkal enyhébben itélik meg, mint a mult héten. A szovjet a legbékéjében álláspontra helyezkedett és Krasszin útján kijelentette, hogy hajlandó az Angliát ért sérelmekért teljes elégtételt és kártérítést adni. Krasszin mindenesetre követeli, hogy a két állam képviselői minden vitás kérdést alaposan tárgyaljanak meg. A Worowszky-ügy hullámai is elcsendesednek és az első felháborodás kirobbanása után nyilvánvaló lett, hogy ez a politikai gyilkosság semmi esetre sem alkalmas nemzetközi konfliktus előidézésére.

Ami hetek óta előrelátható volt, Bonar Law angol miniszterelnök részben betegsége, részben politikai indiszpozíciója miatt elhagyta helyét. Utódjának, Baldwinnak kinevezése szintén nem hat a meglepetés erejével, bár az utolsó napokig is együtt emlegették a nevét a jelöltek között Curzon külügyminiszterrel. Hogy miért vitte éppen Baldwin el a győzelem pálmáját a kétségtelenül tehetségesebb és szélesebb koncepciójú Curzon lord előtt, annak oka egyrészt a City jelentős előretérése, másrészt, hogy Baldwin volt az, aki a konzervatív párt-

ban mutatkozó ellentéteket elsimította és a Lloyd George politikája felé kaecingató Chamberlain lordot visszahódította a konzervatív pártnak. Ezáltal az új kormány helyzete jelentősen megszilárdult. Baldwin egyébként igen nagy népszerűségnek örvend az angol kapitalista körökben, mert ő volt az, aki az angol hadiadósságok súlyos problémáját szerencsésen oldotta meg Amerikával. Az eddigi előjelek szerint sok újat és sok jót nemigen várhat Európa az új angol kormánytól. Legalábbis nem többet, mint a régítől. Franciaországban egyenesen örvendenek, mert ott úgy tudják, hogy Baldwin nyíltan franciabarát. A német közvélemény még tájékozatlan Baldwin felől, viszont igen szimpatikusan fogadja sir Robert Hornesnek, az új angol kincstári kancellárnak kinevezését. Hornes ugyanis a génuai konferencián a pénzügyi bizottság elnöke volt s ez alkalommal igen jó hatást gyakorolt a német delegátusokra. Anglia külpolitikája az új miniszterelnök alatt nem fog lényeges változásokon átesni, mert ennek irányítása továbbra is majdnem kizárólag Curzon kezében marad. Ennek ellenére is biztató jelenség, hogy Baldwin programbeszédében nyomatékosan hangsúlyozta törekvését az európai béke helyreállítására és kijelentette, hogy szorgalmazni fogja a jóvátételi probléma mielőbbi végleges megoldását. Középeurópára megnyugtatólag hatott, hogy Baldwin ebben a beszédében az osztrák és magyar problémáról is igen meleg hangon emlékezett meg és mindkét országnak kilátásba helyezte Anglia messzemenő támogatását.

Franciaországban tegnap szintén kormánykrízis volt. De csak muló természetű. A szenátus óriási szótöbbséggel leszavazta a kormány egy javaslatát, amelyet a kommunista képviselők ellen nyújtottak be. A szavazás eredménye olyan nyilvánvaló jele volt a kormány iránti bizalmatlanságnak, hogy Poincaré pillanatig sem habozott a köztársaság elnökének benyújtani lemondását. Millerand azonban nem fogadta el a kabinet lemondását azzal a megokolással, hogy az ország közvéleménye a legteljesebb bizalommal viseltetik a kormány iránt. Ez az állítás ugyan nem fedi a valóságot, de Poincaré mindenesetre visszavonta lemondását és most más eszközökkel igyekszik megrendszabályozni a renitenskedő szenátust. Az általános vélemény azonban az, hogy Poincaré nem tarthatja magát már soká a francia politika élén. Különösen erősakos és végletekig vitt külpolitikája miatt vesztette el a szimpatiaikat. Még nem tudni, mi lesz abból a személyes izü konfliktusokból, amely ma keletkezett Millerand és Poincaré között egy beszéd megtartása körül. Poincaré erősen figyelmeztette a köztársasági elnököt, ne lépje túl az alkotmányban számára kijelölt hatáskört és különösen ne nyilatkozzék külpolitikai kérdésekről, amely jogkör egyedül a miniszterelnököt és külügyminisztert illeti meg. Nem lehet kétségek, ha a Millerand mondani- valója ellentétes lesz a Poincaréval, a köztársasági elnök semmiesetre sem fogja suba alá rejtteni jobb meggyőződését és igyekezni fog mielőbb olyan miniszterelnököt kinevezni, aki az ő politikáját fogja követni. De erre még a közeli napokban nincs kilátás.

Fuzióról tárgyal a parasztpárt kongresszusa

A parasztpárt csak programjának fentartásával hajlandó fuzionálni a nemzeti párttal (Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától) A parasztpárt kongresszusának tegnap esti ülésén Stere, Madgearu, Lupu és Mihalache is felszólaltak. A szónokok legnagyobb része a nemzeti párttal való fuzió mellett szólalt fel, azonban a parasztpárt programjának fentartása mellett.

A vitát ma folytatják. Valószínűleg a kongresszus elvben hozzájárul a fuzióhoz és felhatalmazza a párt vezetését, hogy a részletekre vonatkozó tárgyalásokat lefolytassa.

A földosztás körüli visszaélések a parlament előtt

A kamara tegnapi ülésén Irimescu liberális képviselő megerősíti Mihalachenak a földosztásnál történt visszaélésekről közölt adatait és szigorú intézkedéseket követel. Florescu igazságügyi miniszter ezután beterjeszti a külföldi adósságok rendezéséről szóló törvényjavaslatot.

Pop panaszkodik, hogy a kormány nem gondoskodik Erdély szükségleteiről, követeli továbbá, hogy Dobrudzsában földet adjanak a menekült macedoniai románoknak.

Constantinescu földmívelésügyi miniszter kijelenti, hogy ezt nem teljesítheti, mivel Dobrudzsában nincs erre a célra fölösleges föld.

Leonte Moldovanu a nemzetközi Duna-bizottság ügyében interpellál és e körüli visszaéléseket tette szóvá.

Duca külügyminiszter vizsgálatot kér az ügyben.

Spanisteanu a drágaság miatt intéz interpellációt a kormányhoz és a gabonaárusítás szabályozását követeli.

Interpelláció készül az egyetemi zavargások miatt

A szenátus ülésén beterjesztették az ipari hitelről, valamint az állami költségvetés módosításáról szóló törvényjavaslatokat, amelyeket a szenátus tagjai a szakosztályokban azonnal tárgyalás alá is vettek.

Napirenden volt még Dissescu szenátor interpellációja is, aki az egyetemi zavargások ügyében akart felvilágosítást kérni a közoktatásügyi minisztertől. Tekintettel arra, hogy Anghelescu közoktatásügyi miniszter távol van a fővárostól, Dissescu elhalasztotta interpellációját.

Ötvenmillió iskolákra

Anghelescu közoktatásügyi miniszter Ghitescu vezérigazgató kíséretében Braila megyében köruton volt. Ez alkalommal a miniszter sorra látogatta az egyes községeket és számos új iskola alapítását rendelte el. Gondoskodott ezenkívül a miniszter arról is, hogy megfelelő tanítólakások álljanak az oktató személyzet rendelkezésére. Anghelescu miniszter a kormány megbízásából ötvenmillió lejt osztott szét az egyes községek között.

A török-görög konfliktus elmérgesedett

Lausanne, május 25. A török-görög konfliktus elmérgesedett. Beavatott körök szerint a Közelkeleten nagy bonyodalom van kialakulóban. Törökországban és Görögországban katonai mozdulatok történnek. A görögök eddig százhatvanezer embert állítottak fegyverbe.

Pört indított az állam egy kolozsmezei földbirtokos ellen

(Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes birtokpörben kezdte meg ma délelőtt a tárgyalást a kolozsvári törvényszék. A milliós pört dr. Fülöp Ede kolozsmezei földbirtokos indította a román állam ellen, amely a nemzetközi jogra való hivatkozással, mint Magyarország jogutóda, magának követeli Fülöp dr. birtokát, minthogy az öt éven át állami tulajdon volt.

Közvetlenül a háború kitörése előtt dr. Fülöp Ede hatvanöt ezer koronás kölcsönt vett föl a budapesti Altruista Banktól. A kölcsön fedezetül a kolozsmezei birtok szolgált oly feltétellel, hogy hatvanöt ezer koronás bántópenz mellett a magyar államnak joga van tíz éven belül kijelenteni, hogy a birtokot magának tartja-e meg. Fülöp dr. birtoka tehát 1914-ben 125 ezer koronát ért, amelyre a kölcsönt be is táblázták anélkül, hogy a magyar állam csak szándékolta volna is a birtok bekebelezését, vagy elővásárlási jogával élni akart volna. Ezerkilencszázötvenhétben dr. Fülöp Ede kifizette a hatvanöt ezer koronát és abban a tudatban, hogy a birtok jog automatikusan visszaszállt reá, nem is kért törleszt a telekkönyvi hivataltól. Közben állandóan használta a birtokot, azután 1919 március 5-én a terhére irt adósságot is hivatalból törölték.

A román állam azonban meglebbezte a telekkönyvi hivatal döntését és a mai tárgyaláson a kincstár képviselő dr. Pordea ügyvéd útján azt vitatja, hogy mivel 1918 december elsején az imperiumot átvette, a magyar államnak nem volt joga 1919-ben törleszt engedelnyt adni a román területen fekvő birtokra s így a román állam, mint Magyarország jogutóda, élni kíván azzal a joggal, hogy a 65 ezer koronás kölcsön és a 60 ezer koronás pónálé megfizetése ellenében magának tartsa meg dr. Fülöp Ede birtokát, minthogy az elsőbbségi vásárlási jog 10 évre szól, amelyből még csak kilenc telt el. Ezzel szemben dr. Boila Zakariás, a földbirtokos ügyvédje azzal érvelt, hogy ez az elővásárlási jog a kölcsönrel függött össze s így a 65 ezer korona megfizetésével meg is szűnt.

Tekintettel arra, hogy a pörben reugeteg tanut kell kihallgatni s a kérdés is behatóbb tanulmányozást kíván meg, a törvényszék a tárgyalást elnapolta. Az érdekes pörben, amelynek lényege abban található, hogy a most hatmillió lejre becsült birtokot az állam százhuszonöt ezer koronáért akarja megkapni, valószínűleg június elsején, pénteken kerül a sor ítélethozatalra.

Baal Sem halála

(Legendák)

A maggid

Rabbi Dow Beer sokszor szombattól szombattig böjtölt, hét és nyolc héten egymás után és egyszer nagyon megbetegedett. Akkor érkezett meg rabbi Mendl Barer Tortsna. Felkereste rabbi Beert, és látta, hogy az beteg. Mondta neki: — Nem tudod, hogy Baal Sem is van a világon? Utaz hozzá, ő meg fog gyógyítani.

Rabbi Beer válaszolta:

— Inkább keresek Istennél védelmet, mintsem emberfiára bizzam magam — és nem akart utazni.

Később rabbi Mendl felkereste Baal Semet és mondta:

— Egy sokatigérő embert láttam Tortsnaiban — és rabbi Beerről kezdett beszélni.

Baal Sem így válaszolt:

— Régóta látom őt, mindig szerettem volna, ha egyszer eljönne hozzám. Őt nagyobbá tudnám tenni, mint bárkit.

Rabbi Beert rokonai eközben addig unszolták, míg végre elindult Baal Semhez. Utközben néhányszor vissza akart fordulni, sajnálta az utazással elfecsérelt időt, mivelhogy megszakítás nélkül szokott tanulni. Am azért mégis folytatta útját. Amikor Baal Sem megtudta, hogy rabbi Beer hozzája készül, kitarja karját az ég felé és hálálkodott az Istennek.

Rabbi Beer több ízben felkereste Baal Semet, aki különböző egyszerű történeteket mondott el neki. És így még jobban kesergett érte, hogy a tanulást elhanyagolja és elhatározta, hogy éjjel,

A romániai zsidóság bukaresti nagygyűlése

Az Unionea Evreilor Roman meghívása

(Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai zsidó nép bizonytalan gazdasági és közjogi helyzete egyre égetőbbé teszi az egységes zsidó szervezet és képviselő kérdését. Az erdélyi zsidóság, élén az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséggel, már régen megtette a kezdeményező lépéseket, hogy az erdélyi zsidóságot egységes zsidó politikai platformra hozza.

A kezdeményezést látható siker koronázza, amennyiben az erdélyi zsidó hitközségek egymásután foglalnak állást az egységes szervezet mellett. Ugyanez az elgondolás vezette a regátbeli zsidóság egyetlen társadalmi szervezetét, az Unionea Evreilor Roman-t, amikor most már az egész romániai zsidóság egységes szervezetének megalapozására előkészítő értekezletet hívott egybe Bukarestbe. Az előkészítő értekezleten egy a regátbeli, valamint az új területek hitközségeinek és egyéb zsidó társadalmi és politikai szervezeteinek képviselői megfogtak jelenni. Erdélyből a következők kaptak meghívást:

Dr. Fischer Tivadar, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke Kolozsvár, Dr. Vértés Adolf, Rothbárt Jakab, Schück Bernát (Temesvár), Báron Adolf, dr. Schütz Henrik (Arad), dr. Kecskeméti Lipót, Fuchs Benjamin, dr. Konrad Béla, Nussbaum Sámuel (Nagyvárad), Bretter Vilmos, Schwartz Antal, dr. Löwy Ferenc (Marosvásárhely), Ullmann Salamon, Rachmut Izidor (Beszterce), Markovits Elek, Sugár Fülöp, dr. Fischer József (Szatmár), dr. Schönfeld Herman (Nagykaroly), Paneth Ezeziel, Dux Mór (Dés), dr. Demény Henrik, dr. Mayer Ödön (Gyulafehérvár), Teitelbaum Chaim Hers, Stern Fischel, dr. Heller Jakab, dr. Danzig Sámuel, dr. Fried Abraham (Máramarossziget), Rosenthal Lajos (Nagybánya), dr. Ritter Salamon (Brassó), Grünfeld Mayer, Sebestyén Dávid, dr. Eisler Mátyás, dr. Fischer József, dr. Farkas Mózes, Nussbaum Mihály, Peretz Carlan (Kolozsvár), dr. Deutsch Mór (Lugos), dr. Silbermann Jenő (Nagyvárad).

A besszarábiai diákok összessége harcot hirdet az antiszemizmussal szemben

Kiáltványban helyegzik meg a numerusz klauzusz elvét. Kongresszust hívnak össze az egyetemi béke helyreállításának érdekében

(Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük annakidején, hogy a besszarábiai diákság nemzetiségi különbség nélkül közös fronton készül a harcot felvenni az elharapódzott antiszemita agitáció ellen. A besszarábiai diákság vezetői e célból kongresszus egybehívásán fáradoznak, amelyen az egyetemi béke helyreállításának lehetőségeit beszélnek meg. A kongresszus előkészítő bizottsága — a besszarábiai diákság központi irodája — ma a fővárosi lapokban kiáltvánnyal fordul a román közvéleményhez, megbélyegzi a numerusz klauzuszmozgalmat és éles harcot hirdet ellene.

A kiáltvány szövege egyébként szóról-szóra így hangzik: A besszarábiai diákok központi szövetsége — teljes egyetértésben az összes vidéki szervezetekkel — arra való tekintettel, hogy egyetemen kívül álló egyének részéről olyan mozgalom indult meg, amely lehetetlen állapotba sodorta az egyetemeket, a következő határozatokat hozta:

A besszarábiai diákság központi vezetősége, hogy a megzavart egyetemi életet újból békés mederbe terelhesse, szükségesnek tartja a külföldi

és belföldi besszarábiai diákok kongresszusának összehívását. A vezetőség kéri a besszarábiai diákság összes helyi szervezeteit, hogy sürgősen lépjenek érintkezésbe a központi irodával és közöljék vele a kongresszuson résztvenni szándékozók címeit.

A központi iroda, hogy megteremtse a diákság közötti kapcsolatot és hathatósabban készíthesse elő a kongresszust, újságot fog kibocsátani, amelynek hasábjain bárki kifejezheti véleményét. A kongresszus előkészítő munkájáról az ehhez szükséges anyagi eszközök előteremtéséről, az újság szerkesztéséről és terjesztéséről a kisenevi helyi csoport fog gondoskodni.

A kongresszus, amelynek idejét a kisenevi csoport később fogja megállapítani, az egyetemi béke helyreállításának lehetőségét fogja megvitatni.

Ami a legutóbbi diákagitációt illeti, a besszarábiai diákság központi vezetősége az összes besszarábiai diákok nevében ismételtelen hangsúlyozza, hogy a kultur- és tudományiszomjial teli besszarábiai diákság sohasem bocsátja meg azoknak vétkét, akik az antiszemita mozgalom

mihelyt felkél a hold, utnak indul és hazatér. Már éppen menni akart, amikor követ érkezett hozzá Baal Semtől, aki magához hívatta. Baal Sem helytel kinalta meg és megkérdezte:

— Ismered a kabbalát?

Rabbi Beer, a maggid igenlően válaszolt. Ekkor Baal Sem megmutatta neki Chajim Wital könyvét: „Az élet fája”-t és abban egy mondatot.

Rabbi Beer fogta a könyvet és olvasta a mondatot.

— Megnézem és gondolkodom rajta, — mondta így.

És miután elolvasta, megmagyarázta a szavakat a maguk egyszerű értelmé szerint. De Baal Sem rászólt:

— Nem tudsz te semmit!

De rabbi Beer erősítette:

— Pedig nem lehet más a jelentősége, csak az, amit én mondok.

Ekkor Baal Sem így szólott:

— Igaz, egyszerű értelme semmi más. De haszontalan neked a tanulás, mert nincsen benne lélek. Állj fel!

Rabbi Beer felállott.

A mondatban angyal neve foglaltatott, amit azonban kiolvasni a betűk helyes összevonásával lehetett csak. Amikor Baal Sem a tanítás titkát magyarázta, az egész ház megtelt világossággal és tűz lángolt körülötte.

Rabbi Beer ekkor nyomban hazaküldte szolgálóját, ő azonban ottmaradt Baal Semnél és nagy és mély bölcsességeket tanult tőle. Majd később, amikor utrakészült, megáldani, őt Baal Sem, de utána lehajtotta a fejét előtte áldásért. Rabbi Beer nem merészkedte megáldani Baal Sem azonban

megragadta a kezét, hogy a saját fejére helyezze. Így aztán megáldotta.

Jóslat

Egyszer Baal Sem Polenojében az újvárosba ment. Utja elvezetett a temető mellett. Az egyik sírhoz odaküldte szolgáját, nézné a sírkövön, kinek a neve van rávéve. A sírkövön pedig írva volt, hogy ott nyugszik Móse, Isten szolgája.

A rabbi ekkor mondotta, mellette rabbi Dowidot fogják eltemetni. Élt a városban egy Dowid Zerriss nevezetű ember. Amikor Baal Sem jóslását meghallotta, szörnyen megrémült, mert azt gondolta, a rabbi csak őt értette és meg fog halni.

De Baal Sem mondotta neki:

— Ne ijedj meg! Nem te vagy az a Dowid, akiről én beszélek.

Tizenkét évvel Baal Sem halála után Rabbi Dowid Perkiss szombat előestéjéhez megérkezett Polenojébe. A szent község rabbijának háza előtt állt meg a kocsija, üdvözölte a rabbit és engedelmet kért tőle, hogy a szombatot az újvárosban tölthesse. Az újváros rabbiját azonban nem találta otthon, mivelhogy éppen uton volt. Mégis ott maradt szombatra, holott maga is egész nap ezen csodálkozott, mert mint mondta:

— Nem is tudom, miért vagyok itt, hiszen a rabbi nincsen itthon és én őt kerestem.

Vasárnap, éppen Jeruzsálem pusztulásának böjtjén, hirtelen megbetegedett, végrendeletet és ágyra esett. És miután meghalt, rabbi Móse mellé temették. Ekkor a polenojei rabbi anyja ráemlékezett (már igen öreg volt) Baal Sem jóslatára, amit több mint husz évvel előtte mondott: Móse mellé rabbi Dowidot fogják temetni. És mindenki láthatta a sírkövet és ami rajta írva volt és mindenki

Szo...
rovok...
nevezte...
kultúra...
vatasár...
tudja...
ális és...
giától...
piszkos...
Követk...
határoz...
amely...
kultúra...
.....
(N...
sitőjáb...
fenyves...
tam, ak...
kant ka...
hinni, k...
gekbl...
idehozza...
kereske...
nap dél...
nyező h...
den a m...
sörgyár...
dugógyá...
elengede...
hevered...
kötetlen...
jon és a...
tényleg...
takarozt...
föltt és...
az oxigé...
En...
nak szab...
tekintet...
tam sziv...
ebben a...
Kreuzbr...
nok és f...
zel segít...
Biz...
latokon...
gáltam k...
nyein, M...
a tejesb...
adott éle...
lyodott...
egyess...
télire!

provokálták, — helytelenül nemzeti mozgalomnak nevezték el — és ezáltal megbénították az ország kulturális életét.

A besszarábiai diákság helyzetének és hivatásának teljes tudatában nagyon élesen meg tudja különböztetni a diákság kulturális, szociális és gazdasági igényeit, a népszerű demagógiától és utszéli jelszavaktól, amelyek csak a piszkos és kapzsi politika érdekeit szolgálják. Következésképpen a besszarábiai diákság a leg-határozottabban elveti a numerusz klauzusz elvét, amely helytelen és okatlan, mert az ország kulturális életére veszélyt jelent.

Marienburg

(Marienburg, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától) Marienburg a régi zöldhely, a régi fenyves, a régi Egerländer, ahol 1915-ben jártam, akkoriban a kutak körül, igaz, sok rokkant katona sétált, de nevéseges volna azt hinni, hogy a világ azóta kilábolt a betegségekkel, megüledett májbajukat ismét csak idehozzák a bankárok, a kövér ügyvédek és a kereskedők és hogy legutóbb, mondom, vasárnap délután felmentem a Kaiserstrassét környező hegyekre, csak újra azt láttam: itt minden a mélymivű hollandi ékszerészeknek, a cseh sörgyárosoknak és a mármaroszigeti parafadugógyárosoknak készült, mondtam is hazulról elengedett öcsémnek: nekem csak a pusztaság leheveredés adatott meg, de nem baj, éljen a kötetlen levegőszívás, csak a zöld pázsit maradjon és a kék ég, akkor minden rendbe jön. És tényleg, azon a májusi délutánon teljesen kikapartam 875 méter magasban a tenger színe fölött és csak az oxigént engedtem magamhoz, az oxigént!

Emlékszem, a világ minden komolyságának szabottálása volt tőlem még az is, hogy tekintet nélkül piros és kék tábláskákra, futottam szivbajosoknak tiltott emelkedéseken, lent ebben az időben már kihúzódtak a villákból a Kreuzbrunnen padjaira a molett magánosok, nők és férfiak, hogy mindenféle szénsavas vízzel segítsék elő elakadt emésztésüket.

Bizony, én akkor a társadalmi viszonylatokon kívülálló léhütök fűtőrézészével szalagáltam körbe a fürdőt elzáró fenyvesek ösvényein, Molkeriekban felelőtlenül hörpintettem a tejesbögérből, csak néha jöttem vissza igazi adott életünkbe, ott főleg, ahol kuszáltságabalyodott fák közül erőlködtek öreg anyókák egyes sovány ágakat lemetszeni, télire, ó már télire!

nagyon csodálkozott, mert bizony így történt és a csoda Istentől eredt.

Amikor megállt az óra

Éppen a Pászká ünnepe után nagy betegség támadta meg Baal Semet. Mégis ő akart előimádkozni. Azokat a tanítványait, akik igen hangosak voltak az imádkozásban, elküldötte más városokba. Nem felelt az ágyán betegsége alatt, pedig fogyott és a hangja is elerőtlenedett. Egymagában ült házában. Ha szolgájától akart valamit, annyi ereje se volt, hogy érte kiáltozzon. A hűséges szolga csengőt hozott a házba, amelyről zsinog csüngött le Baal Semhez. Ha meghuzta, megszólalt a csengő és sietve jött a szolga.

Egyszer felkereste rabbi Dowid, a maggid Miedzibozból, hogy valamit megkérdezzen tőle. Baal Sem válaszolt neki és beszéd közben a nagy elragadtatásban lángot lövelt az arca. Rabbi Dowidot rémület fogta el, menekülni akart, de mégse merészelt, mert Baal Sem látszólag hozzá beszélt. Közben bejött a leánya és szólott atyjához:

— Az étkezés ideje van, a nap már lenyugszik.

A következő pillanatban eltűnt arcának forró pirja, elsápadt, tárdtan leroskadtt és mondta:

— Leányom, mit tettél velem?

Rabbi Dowid azonban ugyancsak mondta:

— Igaza van, itt az étkezés ideje.

De Baal Sem szomorúan szólott:

— Nem tudod ki volt itt nálam? Az egyik oldalon állott Eliaha, a másik oldalon pedig mesterem, Achija. Ők beszéltek hozzám. És amit beszéltek, elmondtam neked. Mikor azonban ő bejött és megzavart, elhagytak engem.

Es egyszer, amikor Baal Sem egymagában ült,

Ki érezte kívülről meg a májusi Marienburgban az idő fenyegető mulását? Legfeljebb csak a villatulajdonosok és a szállodák bérlői érezték, akik a masszív bejáratok előtt állva és ülve morzsolták a szezon telje elé a napokat, meg némi pöffedtek néhol, cukorbajosok és szivelzsirosodottak, ezek már odáig voltak, hogy bőfőgésekben lélegzettek, ő felettük mindössze én magasodtam inaktul, mert mindenkiről tudtam, melyik pillanatban fog elmerülni vagy micsoda kalimpálózásokkal fogja tudni magát kimenteni a jövőbe, ha egyáltalán.

Igy volt azután, hogy bevetődtem borbélyokhoz, cukrászdákba, kilátótornyokba, pavillonokba, bazárokbá, fürdőházakba, kurszalomba, mindenütt tömegeket dobálva szét nyafkáló egyedek helyett, bizony a tejhabos indiáner Ruppennel már nem volt olyan jó, mint 1915-ben, a Wilfertlány férjhez ment, mondom ilyen apró családi változások történtek, egyebekben mi állott be valami különleges?!

Mondom, semmi. Tüdőcsucsom háborítatlanul szelepelt, fent a legmélyebb fenyvesekben is. Azonkívül légvonalban senki nem tagadhatta le a prágai és a pilseni bacilusos zsufoltóságokat, még messzebb Lengyelország szegényei kukkantottak át a határon, ó milyen szívfdalmuk lehetett, békében kaftánuk alá is könnyűszerrel belophatták az igazi vérdus levegőt.

Csakhogy a Leitner. A vendéglős. Ő (tagadhatta) épügy ült már ekkor a husos fazékon, mintahogy a bazárok korridorjain Anna Maschick, Konrad Urban, Wenzel Horner, Josef Zubara, Ferdinand Wittlich gubbasztott a keztyükön, az elefántcsontnippeken, csipkéken, börtárgyakon, amíg egy igazi gazdag ember jött és jó olvasztott pénzzel ki nem öntötte őket, mint az ürget.

Egyedül csakugyan fent az Egerländerben, ebben a drága fehér zöld vadászkiöszkben, a Bauernstübek barna hűvösségében krigli bier mellett tudtam teljesen felejteni létezésünk retentő kuszáltságát, egyedül itt nyugodtam percre békésen egy egerländerlány tüdéségén.

Ekkor már este volt, hét óra és a Kappel-muzik félóra óta illegett a szép uri leányokat és fiukat Offenbach zenéjére, én ennel a Gänsemarschnál szerényen egy félreeső padkára szorikoztam, mert az bizonyos volt előttem, hogy nekem ki kell itt térnem, pedig én voltam közöttük, esküszöm, az az ember, aki ott akkor a legtávolabbra kivetültem, mégis szemükkel, gesztusukkal ők teregették ki magukat olyan polgári önhittséggel és olyan messzire, olyan

belépett hozzá szolgája, aki hangos szavakat hallott:

— Lemondok a két óráról! Ne kinozz!

A szolga csodálkozott és megkérdezte:

— Kivel beszélsz uram?

Baal Sem válaszolta:

— Nem látod a halálangyalt? Eddig elmenekült előlem, de most, mert jogot kapott rám, felfuvalkodik és nagy az öröme.

Ezután elmentek hozzá a népek ünnepi látogatásra és ő magyarázott nekik. Az étkezésnél szolgájának megparancsolta, nagy üveg méhsört hozzon. A szolga azonban kis üveggel hozott. Így sóhajtott fel ekkor Baal Sem:

— A halál napján nincs hatalmam. A szolga sem engedelmesekezik nekem.

Később, amikor ki akart menni, utána osont a szolga. Baal Sem megkérdezte tőle:

— Miért ma igen és másszor nem? Mit akarsz tőlem?

Igy a szolga nem követte. De a népek tudták a rabbitól, ha meg fog halni, szobáján a két órája megáll. Amikor visszatért és megmosta kezét, megállott a nagy óra. Ekkor az emberek körülállták, ne hogy észrevegye. De ő mondta:

— Tudom. Megállott az óra. Magamért nem aggódom. Ki fogok jutni a kapun és bejutott nyomban a másikon.

Leült az ágyra és tovább magyarázott nekik. Majd lefeküdt, felült újból és ezt tette sokszor. Imádkozott, míg egészen érthetlenné vált a szava. Betakarták kendővel és ekkor elkezdett nagyon reszketni. Utána lassan megnyugodott. Ekkor észrevették, hogy a kis óra is megállt. Vártak még, aztán toll pihéjét tették az orra elé és mivel a pihék nem rezzenek, látták, hogy meghalt.

Sas László fordítása

mindenkimást félreteszítőan, hogy még a Barcarola lecsuklása előtt marokra fogott kézzel dobantam ki onnan, ekkor már ki az estéből, be a szállodai szobámba, hogy csak a levegő legyen meg, éppen csak a jó levegő, a kitárt ablakon, a harmadik emeletről, meg az ég, azontul mindenki, aki a harmóniát elrontja, sülyedjen el.

Ben Ami

Súlyos kommunista zavargások a Ruhr-vidéken

Gelsenkirchenben a francia katonák a kommunisták mellé állottak. Tíz halott, sok sebesült. Poincaré a titkos német szervezetek ellen

(London, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Ruhr-vidékről érkező jelentések a kommunista agitáció terjedéséről számolnak be. Gelsenkirchenben, ahol legutóbb is zavargások voltak, szerdáról csütörtökre virradó éjszakán újabb incidensek keletkeztek, amelyek reggelre odáig fajultak, hogy

a város teljesen a kommunisták hatalmába került.

Az egész város kihalt, az összes üzletek és bankok zárva vannak. A kommunisták a környékről nagy erősítéseket kaptak. Feltűnő, hogy sok francia katona a kommunisták oldalán harcol a polgári és nemzeti tömegek ellen. Az éjszaka folyamán több összeütközés fordult elő.

Tizen meghaltak, nagyon sokan megsebesültek.

Nagy zavargásokat jelentenek Essenből és Neukölnből is. Essenben pénteken kommunista tüntetés volt. Neukölnben a kommunista csapatok kifosztották az élelmiszerüzleteket.

A francia megszálló csapatok erőteljes rendszabályokhoz nyulnak, intézkedéseiknek azonban már nincsen olyan erős foganatjuk, mint kezdetben. Károsan befolyásolja a franciák ruhr-vidéki akcióját

az a súlyos nézeteltérés,

amely Párisban a politikai pártok között a megszállásról uralkodik. A kamarában csütörtökön folytatták a Ruhr-vitát, ezalkalommal Poincaré mondott nagy beszédet.

— Németország — mondotta a miniszterelnök — nem iparkodik, hogy tartozását megfizesse sőt szándékosan dezorganizálja pénzügyeit. Franciaország nem fogadhat el hároméves moratóriumot, mert ez alatt az idő alatt Németország

még jobban kiépitte azokat a titkos szervezeteket

amelyeknek létezésére a Ruhr-megszállás fényt derített.

A párisi Ruhr-vitával egyidejűleg Belgium, Anglia és Olaszország külön jóvátételi tervezet kidolgozására készülnek, mert nem hajlandók tovább várni Franciaországra, amely elhatározásait folyton halogatja.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Felhívás a sékelbiztosokhoz. Ugy külön levelek, mint hirlap utján már számtalanszor felszólítottuk a sékelbiztosokat, hogy a sékelakciót zárják le és velünk az elszámolást még e hét folyamán ejtsék meg. Mindezek dacára sajnálattal kell konstatálnunk, hogy a sékelbiztosok igen tekintélyes száma ezirányú felszólításainknak mind-ezideig még nem tett eleget. Ismételten és nyomtatékosan megírtuk, hogy nekünk a kongresszusi szabályzatokat szigoruan be kell tartanunk, mert ellenkező esetben nem juthatunk ahhoz a képviselőhez, mely Erdély zsidóságát a XIII. kongresszuson a ténylegesen elhelyezett sékelek számának megfelelőleg megilletné. Ismételten és nyomtatékosan kell appellálnunk a sékelbiztosok teendőikkel megbízott elvtársak cionista fegyelmeztségére és kötelességtudására s utolsó ízben szólítjuk fel őket, hogy a sékelakciót azonnal lezárni s az elszámolást velünk sürgősen megejteni sziveskedjenek. Az erdélyrészi sékelbiztos.

Holnap lesz a zsidó egység temesvári nagygyűlése. Sövuoszi számában részletesen megírta az Uj Kelet, hogy Arad példájára a négy temesvári zsidó hitközség is országgrészi nagygyűlésre

hívta össze a Bánát zsidóságát. A zsidó egység megteremtése érdekében összehívott gyűlés vasárnap fog lezajlani. A hitközségek által kibocsátott felhívás aláírói között Schück Bernát főrabbi tévedésből szerepel, mert a főrabbi bevértja a beszercei ortodox központi iroda hivatalos állásfoglalását.

Helyreállt a béke Kolozsvár ortodox zsidósága kebelében. Az az áldatlan testvérharc, mely Kolozsvárt az ortodox hitközség és a szefárdok közt két éven át szakadatlanul folyt, végre békés megegyezéssel fejeződött be. Tudvalevőleg két évvel ezelőtt kivált egy csoport az ortodox hitközségből és felsőbb jóváhagyással szefárd hitközséget alkotott. Utóbb a kultuszminiszter megvonta az autonómiát a szefárd hitközségtől és megsemmisítette annak a közösen választott bészidinek ítéletét, mely őket külön hitközség alakítására jogosította fel. Az ortodox hitközség a miniszteri rendelet tiszteletbentartása mellett igyekezett, hogy a bészidin ítélete is érvényre jusson és ezért meghívta az ortodox Központi Iroda elnökét, Ullmann Salamon beszercei, Grünwald L. D. szatmári és Fuchs Benjamin nagyváradai főrabbiakat az ellentétek kiegyenlítésére. A két fél delegációval három napon át folytatott tárgyalások folyamán sikerült az összes függő kérdéseket közmegegyezésre megoldani oly alapon, hogy a sechita (vágatás) ezentul egységes lesz. A hitközség legutóbbi ülésén jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Adler Sámuel elnöknek, Hirsch Adolf tanácsosnak és Schwartz Jakab volt elnöknek, kik a megegyezés létrejötté körül különös érdemeket szereztek. A rabbikollégium egyuttal teljesen rehabilitálta a hitközséget az annak ortodox jellegét bántani célzó híresztelésekkel szemben.

A francia kormány beadta lemondását

Poincaré megtiltotta Millerandnak, hogy külpolitikailag nyilatkozzon

(Páris, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia politikai életet nagy izgalomban tartja Poincaré lemondásának híre, amely csütörtökön a késő esti órákban történt és azonnal az egész fővárosban elterjedt. Poincaré este félkilenckor megjelent Millerand köztársasági elnöknel, akivel közölte, hogy

a kormány lemond.

A lemondás okául azt hozta fel, hogy abban a perben, amelyet a hazaárulással vádolt Marcel Cachin és társai ellen folytatnak és amelynek végső fórumában való elbírálására a szenátust kérték fel, szerdán délután a szenátus illetéktelenségi döntése folytán olyan lanyhulás történt, ami bizalmatlanság jele a kormánnyal szemben és lehetetlenné teszi, hogy a kormány az állam érdekeit a kommunisták ellen megvédje.

Millerand nem fogadta el Poincaré lemondását

és hangsúlyozta, hogy politikáját az egész ország helyesli. Poincaré az elnök hosszas rábeszélésére elállt attól a szándékától, hogy a miniszterelnökségtől visszalépjen. A többi miniszterek maradására még kétséges.

Pénteken délelőtt Poincaré és Millerand között konfliktus állott elő, ami súlyosbítja a belpolitikai válságot. Millerand beszédet akart tartani az egyik szobornál, amelyet az esetett hősök emlékére emeltek és ebben a beszédben külpolitikai kijelentéseket szándékozott tenni. Poincaré erre figyelmeztette az elnököt, hogy

nincsen joga külpolitikai kérdésekről a nyilvánosság előtt beszélni,

mert erre csak a miniszterelnök vagy a külügyminiszter illetékes. Millerand ezután elhatározta, hogy a beszédet nem tartja meg. Valószínűnek tartják, hogy Poincaré és Millerand között teljes szakítás következik be.

Az amsterdami ghetto sikátoráiban

Péntek este a hollandus zsidók között

(Amsterdam, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint elhagyjuk a német határt, tiszta ujrúhás holland határőrök szállnak be a vonatba és csak az utleveleket kérik. Felületesen vizsgálják meg. A csomagokhoz hozzá sem nyulnak. Szabad mindent ki vagy behozni. A vonat rohan, a sin mentén jobbról-balról városok, faluk, amelyeknek határában monoton melódiákat ver ki a nyári reggelben álmosan járó szélmalom. Földtáblák usznak el a rohanó vonat mentén. A földek, amelyek apró táblákba szakított az igazságosság, buján ontják az életet, zöldbefeledő buza, rozs, árpa lándzsásfejét szerelmesen tüzi a kelő nap langyos sugarába. Mindenütt példás rend. Az állomásokon facipős hollandusok nyugodt egykedvűséggel azokra a vonatokra várnak, amelyek Amsterdamba röpitik őket, ahol a bömbölő gyárak kürtői alatt kenyérré válthatják fáradt erejüket. De mindenütt a jólét pirosítja meg az arcokat, mindenütt a béke ráncsimító keze futott végig a homlokokon. Itt nincsenek a vértivornyába megöregedett fiatalok, csonkakarral, vakult szemmel az égnekkiáltó emberroncok. Nincsenek apjukat hiábaváró, a nyomorban penészvirággá senyvedt embercsemék. Itt nincs nyoma a háborúnak és az embergyilkolás lélekalatt lappangó lidérce nem tette sötétté a pillantásokat.

Amsterdam uccáin sok ezer színben tombol az élet. Uccai árusok egetverő zsvajva fut fel a kék égre. Autók bögeése zavaros munkává olvad. Fehér főkötős, facipős kislányok tiszta ruhában, a jólét beszédes jeleivel az arcukon, az uccasarkokon a haarlemi tulipánmezők csokorba kötött szinompáját hozták s magukkal 5 centimétert ajánlják. Bent a város szívében a Rembrandt-szobor ékeskedik, az árnyékos körtéren, amely szüzi lombjaival, magas fáival megkoszoruzza a nagy halhatatlan érhomlokát, munkában kifáradt öreg hollandusok sziesztálnak. De végig a városban lüktető élet korbácsolja magát, a másnapokba. A kanálisokban rogyásig megakadt slepperek, a kikötőben acélbordájú tengertjáró hajókból acélosizmű embercsoportok rakják ki India kincseit, amelyeket a hollandus kereskedő élelmessége parancsolt Európa vagy a világ más hajóira. A boltokban udvariasan hajlongó, a háboruokozta immorálisokat nem ismerő kereskedők. Az áruaktárak széles gyomrából teherautók szállítják a világ minden részébe, azt, amit a hollandus kereskedő élelmessége és szorgalma összegyűjtött.

A See-Dijeken, a matröz-negyedben, ahol tengertjáró emberek pihenek ki fáradalmaikat,

vigságos muzsika, nehéz alkoholtól berügött emberek, könnyű ölelésű lányok zsvajva torkoskodik. Lejebb a sikátorok sötét vonala a gettóba vezet. Fáradt, megkorbácsolt hátú emberek, kiknek már esontját is porrá hamvasztotta az idő, a halált rejtő spanyol ég alól idemenekültek. Azóta sok idő telt el. Azóta a tudás és megismerés keze lerombolá a gettó falait, de a kései unokák mégis itt maradtak. Az unokák akarása már régen meggyitotta a lezárt házakat, mindenféle szabad az ut, az elkülönítés belevesztett a tegnapi lomtarába, de ők mégis a porrá hamvadt ósapák emlékeit féltve őrzik. A tradíciók elhalványuló konturjait vizik tovább a holnapokba.

Az amsterdami gettó.

Apró egyemeletes házak, amelyeknek homlokáról csillog a tisztaság és az élet kifinomodott megértése már letörölte az ósapák arcáról örökölt szomorúságokat. Nevető, vidám arcok, a karokban munkára feszülő izmok, amelyek atomokban ott kövesednek ennek a boldog országnak gazdagságában. Kereskedőt, ügyvédet, munkást, tanárt, orvost, Indiátjáró matrözt, védő katonát, mindent ad a gettó.

Péntek van. Idegen hajkoronás asszonyok fényesre mossák a házak lakkozott ormát. Délutánra már ünnepes hangulat kuszik be a sikátorokon. A közeli See Dyek duhajos larmája megtörik a gettó széles frontot álló ünnepi csöndjén. Kormos arcú munkások, akiknek homlokára a munka, az izzadság gyöngyszemeiből fon koszorút, már hazatérőben vannak. A fő utvonalon kiabáló uccai árus, a gazdag áruaktárak a vasbordájú tengeri házak tulajdonosai szintén hazafelé indulnak. Ünnepre és pihenőre készül a gettó. Az uccákon már tisztába öltöztetett gyerekek ödöngnek fehér homlokokkal. A See Dyek felől jön az este. A házak ablakából gyertya-szemek piszantanak bele a ködösen szűrődő estébe. Diszesen vagy egyszerűen terített asztalok a templomjárókat várják. A templom ott örködik a gettó közepén. Egbenyuló falaiból fényes ablakok néznek rá a gettó ünneplő házaira. Bent zug az ének. Méterter gyertyák pergamentszínűre árnyékoznak az imádkozók arcát. Az öregek hangjába az örök korbácsoltág siró akkordjai vegyülnek bele. A homály, amelyet nem tud keresztültörni a sorjába felállított gyertyák lángja ráül a lelkekre és a multak szenvedését, a jövő várását hozzák. Azután elhalkul az ének, a templom ajtajában megcsikordul a zár. A csillagsátras ég alatt fekete embertömeg hömpölyög végig. Váró asszonyok karja ölelésre nyílik. A terített asztalok élén felállított gyertyák rozsásan megélemednek. A házak ablakán gyöngülő zaj vetődik az uccára, ünneplő életek örömeiről beszélnek.

Reggelre nem megy ki az uccai árus, a munkás kiharancsolja izmaiból a munkaakarást, a kereskedő, a hivatalnok, az orvos, az ügyvéd, aki tegnap este ünneplőt öltött magára, estig, a csillagkelésig ünnepel. **Bartos Ede**

Kandia legfinomabb csokoládédesszertjei:

"Yvonne" most kerütek forgalomba.
"Osmana" Darabonként is kaphatók.
"Aranydollár" Mindenütt csakis ezeket kérje. 1556

Eredeti gyári árak! Eredeti gyári árak! 1486

"HELIOS"
kötött-szövött árugyár lerakata
Cluj, Piața Unirii (Fötér)
7.

Óriási választék kötött és szövött árukban, harisnyák és keztyükben!

Rövid és kötöttárak
legszebb választékban és olcsón beszerezhetők 5626
Dávid & Kohn cégnél Salmar

Keresünk 10 drb dupla Drucks rönkfa szállításra alkalmas vasuti kocsit és 1 drb. 40-60 HP 76 nyomtávu gőzmozdonyt. 5633

Kérünk árajánlatot prompt szállításra fix vételnél esetleg 6 havi használatra, használati díj fizetése ellenében. — Kérünk továbbá árajánlatot két kilométer 9 kg.-os vasuti sinre.

Kereskedelmi és mezőgazdasági r.-t. Sighetul-Marmatiiei. Sürgőnycim: „Bormező“

Markovits F. ékszerész!
Cluj—Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany- esüst ékszerek, kinaozüst és ezüst dísztárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek.

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-kereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér; 1352

Schönberger, Spitz & Co.

Disputa zsidókérdésről 1923-ban

Beszélgetés Jászi Oszkárral nacionalizmusról és asszimilációról. Magyar kultúra és zsidó kultúra. A nagy experimentum Palesztinában

(Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Öt éve nem láttam Jászi Oszkárt. Utolsó, vagy utolsóelőtti találkozásom akkor volt vele, amikor a forradalom korszakában mint nemzetiségi miniszter elküldte híres táviratát a máramarosi zsidóknak, hogy beleegyeznek a máramarosi Zsidó Nemzeti Tanács megalakításába. Most az Astoria-szálló egyik kis harmademeleti szobájában ülök szemben vele. Még mindig a régi Jászi Oszkár, a tisztalelkű, emelkedett szellemű tudós és politikus. Csak az optimizmusa és erős hite az európai emberiség fejlődésében, mintha megtorpant volna. Nem csoda. Mögötte a hontalanság nélkülözéseinek és csalódásainak négy keserves esztendeje. Először ő kérdez engem, az erdélyi zsidó dolgairól, problémáinkról, iskoláinkról és belső mechanizmusunkról. Jegyzeteket készít, érdeklődik a téma. Ekkor így szóltam hozzá:

— Miért van az, Professor ur, hogy Ön, aki egy emberöltőn át harcolt az elnyomott népi kisebbségek jobbsorsáért s a probléma jelentőségét felismerte és hirdette egy olyan korban, amikor az még fölülte népszerűtlen volt, az örök kisebbség, a zsidóság problémája iránt oly kevés érdeklődést mutatott?

— A régi Magyarországon és abban a mentalitásban, amelyet ott ismertem, a zsidóknál, akikkel érintkeztem, egy öntudatos zsidó nemzetiségi törekvésnek még a körvonalait sem láttam. Nem észleltem soha törekvést egy sui generis zsidó élet után s így ebben a korban speciális zsidó nemzeti probléma, amely a kutató, vagy a politikus figyelmét felkelthette volna, nem létezett. Ugy gondoltam, hogy egy őszinte liberális gyökerében megoldható a zsidóság nyugodt elhelyezkedését az európai kultúrában és társadalmakban. Ami ugynevezett zsidó öntudattal találkoztam, azt rendszerint a környezethatások reaktív tünetének kellett minősítenem.

A népiség bázisa

— Az elméleti studiumok pedig arra a meggyőződésre vezettek — és ezt vallom ma is — hogy minden igazi népiségnek, legyen az többség, vagy kisebbség, csak egy bázisa lehet: a föld s a földön zárt sorokban, kompaktan élő tömeg, amely természetes alapéletténye minden egészséges népi kultúrának és aspirációnak. Ez a zsidóságnál teljességgel hiányzik s ezért a zsidó nemzeti kisebbség, mint elméleti probléma sem foglalhatott el jelentősebb helyet tanulmányaimban. Hallottam ugyan, hogy Galiciában, Orosz- és Lengyelországban vannak elszórtan falvak, ahol zsidó parasztok a földdel összefonva élnek, de ezek már számbeli jelentéktelenségük miatt sem alkalmasok arra, hogy rájuk egy nemzeti kisebbség problémát lehetne építeni. A többi zsidóság pedig legnagyobb részben városi lakos és nem rendelkezik az igazi népiségnek nemcsak objektív, de szubjektív kellékeivel sem.

— A cionisták igen helyes alapokon indulnak el, amikor az újra feltámasztandó zsidó nemzetnek egy zárt települési helyet keresnek, amely szerintem éppoly lehetne Braziliában, vagy Argentínában, mint Palesztinában. A nemzetetválásnak feltételeit egyformán szolgálja minden hely, ahol a zárt település lehetőségei megvannak. Azt hiszem, hogy a közöttük levő vitát is az az experimentum fogja eldönteni, amelyet a cionisták végeznek Palesztinában. Ha sikerülni fog a zsidó parasztok százazzeit ismét összekapcsolni a földdel, ha ezen a révén egy eleven népi kultúra indul sarjadzásnak, ez talán felélelhető majd a diaszpóra zsidóságában is a népi tudatot. En azonban, az eddigi információim alapján, szkepszissel nézek az experimentum elé. Csak egy esetben lesz mélyebb gyökere a dolognak, — de ez sem genetikai, csak reaktív természetű — ha az a destruktív, dezintegráló, középkorias partikuláló folyamat, amely megindította az európai kultúrák bomlását, tovább fog tartani. Sajnos az az érzésem, hogy a helyzet megváltozására a közeljövőben nincsen kilátás s így mégis az elzár-

kozóknak lesz igazuk. Minthogy azonban én a múltban a zsidó nemzetiségnek sem komoly genetikai, sem reaktív formáival nem találkoztam, ez a probléma nem is foglalkoztathatott különösebb módon.

Nacionalizmus, internacionalizmus

— Professor ur — ha jól értettem — azt vallja, hogy csakis a nemzeti talajba gyökerezve és a sajátos népi kultúrán keresztül kapcsolódhatunk be az emberiség nagy internacionalizmusába. Bátorodom kérdezni, melyik nemzeti talajba, vagy kultúrába voltak begyökerezve az európai zsidók? Világosabban: az a kultúra, amit például a magyarországi zsidók teremtettek, sajátos magyar nemzeti kultúra volt-e, vagy zsidó kultúra?

— Annál a zsidó rétegnél, amely ebben a korszakban Magyarországon a kultúrát szolgálta, zsidó kultúráról nem lehet beszélni. A zsidók teljes szabadsággal a magyar kultúra szolgálatába szegődtek. Míg Magyarországon tömegek pusztultak és hanyatlottak el a nemzetiségi probléma helytelen kezelése miatt, addig a zsidóság részéről legfeljebb abban az irányban hallottunk panaszokat, hogy nem engedik őket a magyar nemzeti kultúrában ambíciójuknak megfelelően fejlődni. Egy általános asszimilációs folyamat volt ez és én úgy gondolom, hogy a zsidóság így nagyobb szolgálatot tett az emberiség fejlődésének, mintha például egy Marx, Lasalle, vagy Heine a talmudi, vagy a cionista studiumnak szentelte volna energiáját.

Maradjon, vagy vesszen a zsidóság?

— Professor ur sajnálatosan leegyszerűsítette a kérdésem mögött meghúzódó halk célzatot. Nem talmudi, vagy cionista studiumokról van itt szó. Inkább erről: Vajjon nem szolgálta volna inkább és hatásosabban Heine, vagy Marx a fejlődés ügyét, ha zsidó népi kultúrájukba és talajukba gyökerezve szólottak volna az emberiséghez, amint Goethe a német és Tolsztoj, vagy Lenin az orosz népiségből merítette hallatlan teremtő erejét? Most más irányból próbálom megközelíteni a kérdést. Van-e érték abban a fogalomban, amit „zsidó“-nak neveznek, jelent-e az emberiségnek valamit a zsidó specifikum, tehát kívánatos-e a sajátos zsidó egyéniség átmentése a jövőbe, vagy teljesen értéktelen a zsidó és merüljön el, asszimilálódjék teljesen.

— Sokkal kevésbé ismerem a zsidóság sui generis értékeit, semhogy a kérdést teljes komolysággal eldönthetném. Ugyazáltal csak Renan és egyéb olvasmányok révén van tudomásom a zsidó kultúráról, ami természetesen képezheti ugyan speciális studium tárgyát, de hogy csupán ezért egy új nemzetet teremtsünk, ezt sajnálatos visszaesésnek tartanám. Az asszimilációt senki sem kényszerítette a zsidóságra s így természetes folyamatnak látom. Miért nem következett ez be a többi nemzetiségeknek?

Az asszimiláció

— Mert a zsidóságot — vettem közbe — rászoritották az asszimilációra. Nem önként adta fel jól megőrzött népi sajátosságait, de történelmi tény, — gondoljunk csak a napoleoni szinhedionra és a pozsonyi diétákra — hogy az uralkodó népek az egyéni emancipáció ellenében kifejezetten, vagy hallgatólagosan megkövetelték a zsidó népi sajátosságok feladását. A folyamat tehát nem egész természetes.

— És én mégis azt mondom, nem ez, de az alapélettény hiánya determinálta a zsidóság ilyen irányú fejlődését. Amíg nincsen meg a népiség természetes bázisa, a föld és a vele összenőtt paraszttömeg, addig a zsidóság utja nem lehet más, mint az asszimiláció. Ez az állítás természetesen csak normális és békés viszonyok között állja meg a helyét. Ha a zsidókat újra befozzák a gettóba (aminthogy

ezidőszerint pofozzák), ha egy új középkor tör Európára, amely már előreküldte hideg kriptalehelletét, akkor itt a diaszpórában is kifejlődhetik egy bizonyos zsidó nemzeti tudat. A zsidóság nem tehet egyebet, védekezik a rá támadó veszedelmek ellen, amelyek nemcsak kulturáját, de főleg moralitását ássák alá, önmagának szervezkedik és arra törekszik, hogy kiépítse saját kulturáját. A legnagyobb mértékben meg tudom érteni, hogy a mai kampóskeresztes és ébredő Európában az önrzertes zsidóság nem felelhet mással, minthogy büszkén vállalja az új sárgafoltot. Hogy értik-e ezt? Aligha.

A zsidóság jövője

— Végeredményben milyennek látja Professor ur a zsidóság jövő elhelyezkedési formáit Európában?

— Az elmondottak után ez végeredményben nem politikai, hanem erkölcsi probléma. Kiki kövesse jól megfigyelt lelkiismeretének szavát. A nemzeti érzést nem lehet racionális okokkal elintézni. Ha ebben az új nemzedékben egy új zsidó meggyőződés ver gyökeret, a nacionalizmus, ezt elnyomni nem lehet. Ezek számára nem marad más út, mint a zsidó népiség utja. En azonban azt hiszem, hogy a zsidóság, amely e problémák lényegét már nem a nemzeti szférában látja, nem fog ilyen kerülő utakra tévedni az emberiség felé való törekvésében.

Ugy érzem, ez a beszélgetés igen jellemző és fájdalmas dokumentuma a mi elhanyagolt korunknak. Beszélgetésünk egész ideje alatt növekvő csodálkozással tapasztaltam, hogy a mindig világosan látó és még világosabban beszélő Jászi Oszkár, mihelyt a zsidókérdés területére lép, elveszti azt a biztosságot és határozott ítéletet, amely műveit és tetteit jellemzi s mintha valami gátlás (nem tudom pszichikai, vagy politikai) állaná útját a teljesen precíz elhatárolásoknak. Igyekeztem kérdéseimet a lehető legvilágosabban megformulálni, de nem kaptam rájuk ugyanolyan világos feleleteket. Így például most sem tudom, mi a véleménye Jászinak az asszimiláció politikai és kulturális hatásairól, az európai zsidóság társadalmi elhelyezkedéséről s hogy az emberiség fejlődése szempontjából helyese-e a zsidó Palesztina felépítése, vagy sem. Jászi kijelentései főként negatívumokban merülnek ki, a pozitívumoktól láthatóan tartózkodik. Ennek a pszichikai, vagy politikai gátlásnak kell betudnom azt is, hogy Jászi szkepszissel nézi a palesztinai telepítést, amelyet nyilván annyira sem ismer, mint lapjának munkatársa, a Palesztinában járó Arnold Höllriegel, aki személyes tapasztalatai következtében viszont a legnagyobb optimizmussal tekint a zsidó település jövője elé. Jászi nyilatkozata, mégis, vagy tán éppen ezért, igen értékes megnyilatkozás, mert negatívumai mellett is a pozitív zsidóság fennmaradását indokolja meg a tudós meglátásával. Bizunk benne, hogy a zsidó problémával való közelebbi kapcsolata rábírja majd Jászit arra, hogy ennek a kérdésnek is, mint azt a többi nemzetiségeknek tette, a mélyére hatoljon és következtetéseit ne csak a felületről vett impressziókból vonja le. Bártran állithatom, hogy az emberiség fejlődése szempontjából a zsidókérdés megoldása legalább olyan fontossággal bír, mint annakidején a magyarországi rutén probléma.

Marton Ernő

— Nem szórtak le antiszemita röpiratokat a bukaresti repülő. Bukarestből jelentik: Az „Adeverul“ jelentése szerint a május huszonharmadiki nemzeti ünnepen katonai repülőgépek antiszemita röpiratokat szórtak le az ünneplő közönség közé. Rujinszki tábornok, a légi hajózás parancsnoka, kategorikusan cáfolja az „Adeverul“ híret.

— Brüsszelben tárgyalják az erdélyi magyar birtokok kisajátításának ügyét. Budapestről jelentik: Gróf Csáky volt magyar külügyminiszter, Gajzágó miniszteri tanácsos kíséretében Brüsszelbe utazott, ahol tanácskozni fog Románia kiküldöttével az erdélyi magyar birtokok ügyében.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
Felelős szerkesztő: Marlon Ernő dr.

— **A királyi család a bukaresti mintavásáron.** Bukarestből jelentik: A királyi család tegnap meglátogatta a Targul Mosilort (bukaresti mintavásárt) és több óra hosszat tartózkodott a kiállítás területén.

— **Tömegesen lemondanak a szerbiai tanárokról.** Belgrádból jelentik: Ószerbiában ezerkétszáz tanár lemondott állásáról, mert fizetésemelési kérésüknek a kormány nem tett eleget. A mozgalmat a tanulók szülei és az egyetemi tanárok is támogatják.

— **A CFR. szemet szállít a lengyel vasutaknak.** Bukarestből jelentik: A CFR. szerződést kötött Lengyelországgal, mely szerint hatvanezer tonna szemet szállít két hónap alatt a lengyel vasutaknak.

— **Mégis redukálják Kolozsvár költségvetését.** Kolozsvár városi költségvetésének megbiroalása céljából a belügyminisztérium leküldte Neaneu vezérfelügyelőt, aki pénteken délután tanácsülésen hallgatta meg a tanácsnak a költségvetésről tartott előterjesztéseit. A tanácskozásokon részt vettek a pénzügyi bizottság tagjai is. A 43.472.000 előirányzott összeg helyett a kormány kiküldöttje 38.435.000 lejt javasolt. Ajánlotta a költségvetés személyi redukcióját és a munkások — utcaseprők, stb. — bérének leszállítását. A Bukarestbe való hivatalos kiküldetések díját a vezérfelügyelő olyan kis összegben (napi 75 lej) állapította meg, amiből ma ebédet is alig lehet kapni. A tanács újabb lépéseket fog tenni a költségvetés felmérése tárgyában.

— **Az egyesülés ünnepe.** Bukarestből jelentik: Az egész ország ünnepélyes keretek között ünnepelte meg az egyesülés ünnepét. Bukarestben a király előtt tisztelgő menetben résztvett Mária királynő és a trónörökös is. Az ünnepségen megjelentek a kormány összes tagjai, a külföldi hatalmak képviselői és a képviselők és szenátorok nagy többsége.

— **Divatipari kongresszus Budapesten.** Budapestről jelentik: Pünkösdi előtti szombattól pünkösdi hétfőig a Nőruhakészítők Országos Szövetségének helyiségében országos divatipari kongresszust tartottak, amelyen Magyarország minden nőiszabó szervezete és ipartestületi szakosztálya részt vett.

— **A trónörökös és Miklós herceg fogadtatása.** A kolozsvári rendőrprefektúra a következő rendeletet adta ki: No. 3127—1923. Junius hó másodikán, harmadikán és negyedikén, a román királyi automobil-klub nemzetközi versenyén ötensége Carol trónörökös és Nicolae királyi herceg városunkat magas látogatásukkal kitüntetni kegyeskednek. Az ezen alkalommal rendezendő ünnepélyekre vonatkozólag a következőket rendeljük el: 1. A fentnevezett napokon az összes köz- és magánépületek, valamint az összes kereskedelmi intézetek, az összes kávéházak, vendéglők, üzletek, stb. fellobogózzanak a román nemzeti zászlóval a 2542—1933. számú rendeletünk értelmében. 2. Junius hó harmadikán rendes vasárnapi munkaszünet. Az alább megnevezett tereken és utcákban: Piata Unirii, Calea Victoriei, Calea Regele Ferdinand, Strada Regina Maria, Strada Universitatii, Strada Nicolae Iorga, Strada Memorandului, Strada Petru Maior, Calea Motilor, Strada Saguna, Piata Mihai Viteazul, Piata Cuza Voda és Piata Stefan Cel-Maren az összes üzletek, raktárak, kávéházak és vendéglők, stb. redőnyei nyitva maradnak és kidíszítendők, este pedig 12 óráig kivilágítandók. 3. Junius hó harmadikán a fentnevezett tereken és utcákon lévő összes köz- és magánépületek összes ablakai este kidíszítendők és egészen 12 óráig kivilágítandók. 4. A clujai kerületi automobil-klub

összes utasításai és rendelkezései a rendre és közlekedésre vonatkozólag az ünnepségekkel kapcsolatosan kötelezők Cluj város összes lakóira és mindenben végrehajtandók. Cluj, la 25 Maiu 1923. Prefectul politiei, V. Popovici.

— **Antiszemita botrány a bukaresti nemzeti színház előadásán.** Bukarestből jelentik: Tegnap este volt a nemzeti színházban Jorga darabjának premierje. Kevéssel az előadás megkezdése után a karzaton elhelyezkedett nagyszámú cunzista diák hatalmas botrányt idéztek elő:

— „Ki a zsidókkal! Le a zsidó színészekkel“ kiáltották. Jorga, aki a proscenium páholyából nézte az előadást, szólásra emelkedett és dühöt elfojtott hangon kiáltotta a tüntető diákoknak:

— Köszönöm a román diákoknak darabom szíves fogadtatását. Önök nevésségesé teszik az országot!

Jellemző, hogy a színház igazgatósága, noha jóelőre tudott a tüntetés készülődéséről, semmit sem tett annak megakadályozására.

— **Románia a Száva nemzetközivé tételét kéri.** Belgrádból jelentik: A jugoszláv sajtó hevesen támadja Romániát, mivel a román kormány a nemzetközi hajózási bizottságnál kérte a Száva internacionalizálását a belgrádi kormány előzetes értesítése nélkül.

— **Robinsonok szigete.** Londonból jelentik: Néhány nappal ezelőtt futott ki Glasgow kikötőjéből a Hebrides nevű hajó, hogy segítséget vigyen egy angol szigetek, melyről a múlt év augusztus óta semmi hír sem érkezett. A St. Hilda szigetről van szó, mely az Atlanti-óceán északi részében fekszik, sok mérföldnyi távolságra a Hebridák legmesszibb fekvő szigetétől is. A St. Hilda sziget egy kopár sziklatömb, mely vigasztalanul nyulik ki az állandó viharos tengerből. Összesen nyolcvan ember lakja. Hosszu hónapokon keresztül sűrű köd vette körül a sziklaszigetet, így hogy lehetetlen volt az időközben többször is kiküldött segélyvivő hajóknak a sziklapartot megközelíteni. Most végre lehetővé vált a segélyexpedícióknak kikötni. A kis sziget lakosságát rettenetes nyomorban találták. Az emberlaka területektől teljesen elszakítva, a szigetlakók a tengerészek régi hívívó eszközeihez fordultak: üres üvegpalackokba leveleket zártak és a tenger hullámaina bízták, hogy a segítségkérést továbbítsák. A palackok közül egy se jutott emberkézbe. Az angolok most szikratávíróállomást akartak berendezni a szigeten, hogy a jövőben így léphessenek érintkezésbe velük, de a babonás benszülöttek semmi áron sem akarják ezt megengedni. A jövőben is csak az üvegpalackokra kívánják sorsukat bízni. A sziget lakói kizáróan állattenyésztéssel foglalkoznak és gyapjuért kapják az élelmiszereket a kikötő hajókról.

— **Felelősség Schina szabadlábrahelyezése ellen.** A vádtanács ma tárgyalja az ügyesség felelősségét a vizsgálóbíró végzése ellen, amely elrendelte Schina szabadlábrahelyezését.

Heti naptár

5683. Szíván 11. Szombat.
Szombat vége: Temesváron 9 óra 10 perc,
Kolozsváron 9 óra 05 perc, Brassóban 8 óra 50 perc.

Szidra: Nászó. Az egyesek elvhajhászása mindig a népek egészségének megrontója volt. De a tulzába vitt lemondás is bénítólag hatott a közösség életére. Ezért elrendeli a tóra, hogy aki érzi, hogy a bűnösábitásnak nem tud ellenállni, tegyen lemondási fogadalmat. A aki ilyen názir, togadalmat tett, köteles volt haját növesztenie, a szeszitalok élvezésétől és mindenféle tisztatlansággal való érintkezéstől tartózkodni. Ebből állott a názir szentsége.

Háftára: Vájhí is echád. (Bírák 13.) Ilyen názir volt Sámson születésétől fogva. Ehhez a feltételhez volt kötve az a küldetés, hogy csudálatos testi ereje segítségével szabaddítsa meg népét a filiszteusok zaklatásaitól. Erije csak addig tartott, míg a n'ziruth szabályait meg nem szegte.

— **Ujabb feljelentés Andreiutz Constantin ellen.** Két héttel ezelőtt több feljelentés alapján a sziguranca letartóztatta Andreiutz Constantin hadirokkantát, aki különböző trükkökkel végigszarolta az erdélyi falvakat. A füllábu szélhámós ellen, aki most a kolozsvári ügyészség fogházában ül, újabb feljelentés érkezett a rendőrségre. Baha Sándor giurgiéstii lelkész tett feljelentést Andreiutz ellen, aki a hadiárvaik szövetségének megbízottjaként adta ki magát és huszonkétezer 220 lejt csalt ki tőle, amelyért egy vagon kukoricának leszállítására kötelezte magát. Andreiutz a pénz átvétele óta nem jelentkezett. A szélhámós tagadja az újabb vádat és azt állítja, hogy a papot soha nem is látta.

— **A kolozsvári felső kereskedelmi iskola tornaünnepélye.** A kolozsvári felsőkereskedelmi iskola magyar tagozatának ifjúsága vasárnap (május 27-én) évszázó tornaünnepélyt rendez. Az ünnepélyre belépődij nincs.

— **Rendőri hírek.** Japure Ilie kolozsvári cukorgyáros feljelentést tett cselédje, Zámfi Etel ellen, aki hosszabb idő óta meglöpte. Legutóbb több ezer lej értékű ruha- és ezüstneműt tánt el, amelyet a detektívek a ház pincéjében szalma közé rejtve meg is találtak. A tolvaj cselédet, aki régóta ismert alakja a rendőri krónikának és lopás miatt többször büntetve volt, letartóztatták és átadták az ügyészségnek. — Barbat György dr. fogarasi ügyvédjelölt feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki a Román Opera ruhatárából elcserélte ötezer lej értékű új raglánját és kalapját s helyette egy kopott felöltőt akasztott be. — Török István banktisztviselő feljelentést tett Herczeg Béla gyógyszerész ellen, akinek egy 15 ezer lej értékű perzsaszőnyeget adott bizományba s az árával nem számolt el, hanem eltűnt Kolozsvárról. — Layda Jenő cukrász feljelentést tett egyik alkalmazottja ellen, aki kétszáz lejt csalt ki tőle azzal az ürügyel, hogy a pénzt Layda birtokának egyik munkása kéri. A cukrász azonban rájött, hogy a szolga a pénzt nem adta át és felelősségre vonta. Másnap reggel a szolga állítólag vasvillával batolt be Layda lakására, hogy bosszút álljon a leleplezésért. Mind a három ügyben a rendőrség bevezette a nyomozást. Farkas Ernő bórkereskedő csalás és sikkasztás címén feljelentést adott be Tessler József dési timár ellen, akit azzal vádol, hogy nagyobb rendelkezéseket és előlegeket vett fel és kötelezettségének nem tett eleget. A sikkasztást azáltal követte el, hogy a már Farkas tulajdonába lévő bórketet újra átvette és Bukarestben eladta, de az érte járó pénzzel elfelejtett elszámolni. Farkas bórkereskedő kára 60 ezer lej. A rendőrség Tessler ellen elfogatási parancsot adott ki.

Házasság. Ausländer Rudolf helybeli kereskedő és Redlich Rózsika Beszterce e hó 27-én délután 4 órakor tartják esküvőjüket a kolozsvári ort. izr. nagytemplom udvarán (Zsidó Templom-utca), mely alkalomra ezton hívják meg jó barátait, ismerőseiket és rokonaikat. (Minden külön értesítés helyett.)

Stern Stefánia Cluj és Löwy Samu Baia-Mare jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Elegáns tavaszi ruhákra** legújabb divatu himzések divatlap szerint gyönyörűen készülnek a „Mühimző szalonban“ Str. Memorandului 15. (v. Unió-u.) Ugyanott plissirozás, gouvrirozás minden nagyságban.

* **Brázay** kölni vize a szoba levegőjét fertőtleníti, tisztítja, felfrissíti. Mindenütt kapható.

* **Aranyérmé, májduzzadásnál és derékfájásnál** a Ferenc József keserűviz használata sok esetben gyógyulást s mindig kellemes megkönnyebbülést szerez. (1)

* **Bürger-gyarak Tg.-Mures** vegyszertei osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carbolineumot.

* **Tapéták** a legmodernebb és művészi kivitelben, bársony, selyem és legszebb mintákban kaphatók a Friedmann-féle könyvkereskedésben Kolozsvárt, Fötér 26. Szobák és lakások tapétázását vállalom. Minták vételkötelezettség nélkül megtekinthetők.

A kolozsvári

(Kolozsvár, május 26-ától.) Megirtuk, hogy Tanácsának új választás kilenc órakor dr. Evián tótt. Az ülésen szobak lasztott bíróság ügye is bíróság intézményesítés Lajos ügyvéd és köztervezetnek a kereskedés céljából bizottság tagjai Evián dr. elnök. Mór kereskedők és Ma

A nagygyűlést, tiltakozás lesz a kereskedések ellen, vasdiken, délelőtt 11 óráig, a Redout nagygyűlése érdekében minden kereskedő és kereskedelem életérdekéjé uzsoratorvényjavaslak kereskedői is felhívást minél számosabb szem

A mai diszpozíció vari elnöke, Evián dr. szempontból fogja is amelyek miatt a spekulációjában nem á

Gazdasági tanács Buk

Ar erdélyi termelők ak Sassu min

(Kolozsvár, május 26-ától.) A Bukares gresszus kiemelkedő imponáló beszéd volt, nagy jellemző erővel társával mutatta ki a ral és termeléssel szembe szédnek és az erdély az az eredménye, hogy ban is erősen foglalkozsokkal.

Lepadatú erdély alaposan tette szöveg legutóbb a kamarában regáti képviselő a C kapcsolatosan leszögegyiek által hangoztatás első és leglényegesebb gazdasági függetlenségét testületében, a szavóvá az ipart gátló natusi gyűlésen anny orvoslásának ügye, rozta a kormány ne tanács alakítását. A és kereskedelmi sz részvenni. A tanács mány nem tesz egy pést sem.

A kormányban vari iparügyi és kérdéssel vették tudomiban Sassu miniszter kapcsolott részeket, s meggyőződnie egyrészt országgrész gazdaság majd az üzemekben nagy közgazdasági javára akkor, ha az szabadságot és fejlőd

A kolozsvári szövetsége ebben a intézett tagjaihoz, mondja:

A május országos ipari kong

Mégis c

TUNGSRAM

A legjobb villanykörték!
Mindenütt kapható!

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári kereskedők és iparosok tiltakozó nagygyűlése az uzoratorvény ellen

Vasárnap tartják meg a nagygyűlést. A választott bíróság ügye

(Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk, hogy a kolozsvári Kereskedők Tanácsának új választmánya esütörtökön este fél kilenc órakor dr. Evián elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen szöbakerült többek között a választott bíróság ügye is. Az állandósított választott bíróság intézményesítésére elfogadták dr. Foris Lajos ügyvéd és közgazdasági író tervezetét. E tervezetnek a kereskedők érdekeihez való hozzájáródása céljából bizottságot küldöttek ki, amelynek tagjai Evián dr. elnök, Gutfried Adolf és Rózsa Mór kereskedők és Muth Mihály, a Sfatul titkára.

A nagygyűlést, amely hatalmas és imponáló tiltakozás lesz a kereskedelem elnyomására vezető intézkedések ellen, vasárnap, május huszonhétedikén, délelőtt 11 órakor tartják meg Kolozsváron, a Redout nagytermében. Az akció eredményessége érdekében fontos, hogy a nagygyűlésen minden kereskedő és iparos megjelenjen, mert a kereskedelem életérdekei veszélyben forognak az új uzoratorvényjavaslat következtében. A vidék kereskedői is felhívást kaptak a gyűlésen való minél számosabb személyes megjelenésre.

A mai diszpozíciók szerint a Sfatul kolozsvári elnöke, Evián dr. általános nemzetgazdasági szempontból fogja ismertetni azokat a hibákat, amelyek miatt a spekulációs törvényjavaslatot mai fogalmazásában nem állhat meg. Okszerűen fogja

kifejteni mindazokat az érveket, amelyek igazolni fogják a törvényjavaslat veszélyeit a termelés és a megélhetés szempontjából. Rá fog mutatni azokra az állapotokra, amelyeknek be kell következniük a javaslat törvényerőre való emelkedése esetén.

Somogyi Miksa, a Sfatul főtitkára fel fogja olvasni és be fogja mutatni azt a szomorú statisztikát, amely élesen világít rá a kereskedelmet megbénító tendenciára. Ki fogja mutatni az uzoratorbírók ítéleteiből a pusztító hatást, amit ezek az ítéletek szorgalmas agniztenciákban eddig is véghez vittek.

Décsai Lázár Aurél a spekulációs törvények a bíróságra vonatkozó szakaszait kívánja megfélelő világitásba helyezni. A tanács nélküli, egy-szavazatu bírósághoz nemcsak közgazdaságilag, hanem jogilag sem állja meg helyét és olyan lehetetlen jogállapotot teremtene, amely egy nagyarányú fejlődésre hivatott állam keretében nem tartható fenn.

Rózsa Mór ki fogja fejteni a spekulációs törvénynek az egyes kereskedelmi és ipari szakmákat érintő kérdéseit.

A nagygyűlésen valószínűleg mások is fel fognak szólni. A Sfatul ezáltal is felhívja [Kolozsvár minden kereskedőjét, iparosát és minden produktív polgárát, hogy a nagygyűlésen feltétlenül jelenjen meg.

Gazdasági tanácsot állítanak fel Bukarestben

Az erdélyi termelők akciójának parlamenti eredménye. Sassu miniszter Kolozsváron

(Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Bukarestben megtartott országos kongresszus kiemelkedő pontja tudvalevőleg az az imponáló beszéd volt, amelyen Groza Péter dr. nagy jellemző erővel és a tények felsorakoztatásával mutatta ki a kormánynak az erdélyi iparral és termeléssel szemben tanúsított közönyét. A beszédnek és az erdélyiek fellépésének meg volt az az eredménye, hogy most már a képviselőházban is erősen foglalkoznak az ipart érintő kérdésekkel.

Lepadatú erdélyi képviselő részletesen és alaposan tette szavá az erdélyi termelés zavarait legutóbb a kamarában és Constantin Gheorghescu regáti képviselő a Creditul Industrial kritikájával kapcsolatosan leszögezte a kamarában azt az erdélyiek által hangoztatott elvet, hogy az iparfejlesztés első és leglényegesebb feltétele Románia gazdasági függetlenségének. A törvényhozás másik testületében, a szenátusban Bella szenátor tette szavá az ipart gátló körülményeket. Ezen a szenátusi gyűlésen annyira előtérbe vonult a sérelmek orvoslásának ügye, hogy Sassu miniszter elhatározta a kormány nevében egy gazdasági állandó tanács alakítását. A tanácsban politikamentes ipari és kereskedelmi szakmai reprezentánsok fognak résztvenni. A tanács meghallgatása nélkül a kormány nem tesz egyetlen kereskedelmet érintő lépést sem.

A kormánynak ezt az intézkedését a kolozsvári iparügyi és kereskedelmi körökben megleléssel vették tudomásul. Minthogy a jövő hónapban Sassu miniszter meglátogatja Erdélyt és a kapcsolatos részeket, személyesen is módjában lesz meggyőződnie egyrészt a sérelmekről, amelyek az ország rész gazdaságát értik, másrészt betekinthet majd az üzemekbe és látni fogja, hogy milyen nagy közgazdasági lehetőségek nyílnak az ország javára akkor, ha az erdélyi és bánáti termelők szabadságát és fejlődését nem gátolják.

A kolozsvári nagyiparosok és munkaadók szövetsége ebben a szellemben tartott körlevelet intézett tagjaihoz, amelyben többek között ezeket mondja:

A május 13-án Bukarestben megtartott országos ipari kongresszus apróbb zavaró momen-

tumok következtében nem volt ugyan — amint mi reméltük — az egész ország, különösen pedig a kapcsolt részek iparosságának egységes, erőteljes és vésztiló tiltakozása, mindazonáltal Erdély képviselőinek, kiváltképpen pedig dr. Groza Péter elnökünknek objektív és bátor felszólalásával ráirányította a kormánytényező és a közvélemény figyelmét a termelő társadalom katasztrófális helyzetére.

Erdélyi ipari termelésének megismerése és intenzív továbbfejlesztése céljából a szakminiszter és több államférfi egyrészt tanulmányutakat készíltnek az ipari vidékeken megtenni, másrészt gazdasági szaktanácsokat kívánnak gazdasági életünk reprezentánsaiból összeállítani.

Szövetségünk ezeket az első eredményeket a lehető legintenzívebben ki akarja aknázni és éppen ezért már most kibocsát egy általános keretek közt mozgó kérdőívet, hogy az annak alapján beérkező adatokból általánosan tájékoztató statisztikát állíthasson össze egyrészt a júliusban Kolozsvárra érkező iparügyi miniszter ur, másrészt a gazdasági szaktanácsokba beküldendő delegátusok részére.

Kongresszusozásunkkal sajnálatos véletlenségéből összeesett szénbányavállalataink tiltakozó akciója is, mellyel nevezett vállalatok készleteiknek a CFR. részére való teljes elrekvirálását igyekeztek feloldatni. Minthogy ezen akció eddig csak annyi sikerrel járt, hogy a CFR. a vízművek és világitási vállalatok szénellátása címén a szénkészleteknek csupán husz százalékát oldotta fel, a további siker elősegítése céljából kívánjuk, hogy statisztikát állítsunk össze és terjesszünk fel az összes iparvállalatok szénükségletéről is. Kérjük azért tagvállalatainkat, hogy kérdőívünk II. részét minél pontosabban töltsék ki.

Következetes és bátor akciózásunk konkrét eredményeként kell felemlitenünk, hogy a termelésünket katasztrófális veszedelmekkel tenyegető Codul Muncii előtervezetét delegációknak sikerült a parlament jelenlegi ülészakájának munkaprogramjáról levétetni.

A prágai mintavásár. Prágából jelentik: A prágai mintavásár vezetősége arról értesíti az érdekelteket, hogy a bejelentési határidő május végén lejár. A nagyszámú külföldi résztvevőre való tekintettel — a francia kiállítók már eddig is 400 négyzetméter helyet foglaltak le — ajánlatos a helyigényléseket még ebben a hónapban megtenni, mert az elkésztett bejelentések miatt sokan nem kaphatják meg az előző kiállítások idején elfoglalt helyüket.

A cukor világgiazi helyzete. Londonból jelentik: A Renter ottawai közlése szerint a kanadai cukorfinomítók képviselőinek az alsóház mezőgazdasági bizottsága előtt tett jelentése szerint a cukor világgiazi helyzete rosszabbodott. A világ cukorkészletei ugyanis öt százalékkal a normális állományon alul vannak. Ezért a cukor árának emelkedését várják. Megállapították azt is, hogy az édesített italok fogyasztása az Egyesült-Államokban érvényben lévő alkoholtilalom miatt egyre nő és a cukorfogyasztás emiatt, valamint a munkásság növekvő jövéte miatt lényegesen emelkedik.

Csekkkel fizetik a nagyszegű vámokat Jugoszláviában. Belgrádból írják: A pénzügyminiszter rendelete értelmében a vámhivatalok nem vehetik át többé a tízezer dinárt meghaladó vámösszegeket. Az ilyen összegeket a felek csekkkel tartoznak leróni és a Narodna Banka vámkezelési osztályának beküldeni.

Amerikaiak érdeklődnek Magyarországra iránt. Budapestről jelentik: Az amerikai National City Bank of Newyork két képviselője, Grosjean, a bank alelnöke és Regors, annak titkára Budapestre érkeztek. Az amerikai bankemberek idejövételének célja teljesen üzleti jellegű s a bank már régóta összeköttetésben van a magyar pénzügyminiszterrel. Magyarországra nézve azonban különös sultyal bír ez az érdeklődés, mert a két pénzügyember Magyarország gyáripari intézményeit akarja tanulmányozni.

Válságban a ruszinszkói és szlovenszkói bortermelők. A szlovenszkói és ruszinszkói szüret az utolsó két esztendőben rendkívül bőséges volt. Ugyanakkor azonban a piacokon stagnálás következett be. A belföldi fogyasztás folyton csökkent és a magyar, valamint a jugoszláv verseny folytán az export alig jöhet számításba. A bortermelők, akiknek pincéiben még ott van a tavalyi termés, temérdek gonddal küzdenek; befektetett tőkéjüket nem bírják visszakapni és nem képesek a felvett kölcsönöket visszafizetni. Ruszinszkó egyik városában literenként két korona ötven fillérjével voltak kénytelenek a bort eladni. A termelők most adóleszállítást kértek.

A szlovenszkói és ruszinszkói fapiacról. Prágából jelentik: A fapiac az utóbbi napokban láthatóan ellanyhult. A Németországgal való üzlet majdnem teljesen szünetel. A puhafapiacra van még valamelyes forgalom, de keményfában egyáltalában nincs üzlet, csupán talpfák iránt van némi érdeklődés. A következő eladásokat jelentették: Belföldi célra a Garamvölgyéből körülbelül 1000 köbméter jöminőségű építőfát és Gömörmegeyből körülbelül 600 köbméter I., II. és III. osztályu lucfenyőt adtak el. Prima bükkfászenért Zemlénben 3300 cseh koronát értek el vagononként, I-a bükkfarönkökért körülbelül 1000 köbméter mennyiségénél 28 cm.-en felül 186 koronát, 28 cm.-ig 140 koronát fizettek Trencsén vidékén. Bükkfaparkettért 27 mm. 0.40—1.20 fizettek 280 koronát. Exportcélra eladtak: 3000 darab bükk-talpfát 260 cm. hosszú, frankó Passau, 36 cseh koronáért, 500 köbméter holland padlódeszkát, továbbá 1000 köbméter Madrierst és Bastingst, frankó vagon Basel, 415 cseh koronáért és 500 köbméter szepességi lucfenyőt és jegenyefenyőt Magyarországra 215 koronáért, frankó magyar határ. A máramarosi tutajozott fából körülbelül 30.000 köbmétert adtak el Hollandiába.

A működési engedélyek ügye. A működési engedélyek ügyével kapcsolatosan munkatársunk ma beszélgetést folytatott Mazucchi kereskedelmi főfelügyelővel, aki kijelentette, hogy a működési engedély megszerzése minden vállalatra nézve kötelező, amennyiben a vállalat a különböző állami kedvezményekben részesedni kíván. Ezideig aránylag kevesen nyújtották be eziránti kérvényüket. Sokan azt hiszik, hogy azok a vállalatok, amelyek a jelenlegi kormány alatt létesültek, működési engedély nélkül is részesülnek a kincstári kedvezményekben és a Banca Nationala visszleszámitolásaiiban. Ez nem áll. Működési engedélyt minden vállalatnak kell szereznie, tekintet nélkül arra, hogy mikor alakult. A kérvények beadásának határideje nincs megállapítva. Kérvényezni az eddigi diszpozíciók szerint még mindig lehet.

Mégis csak CZINK fest, tisztit vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. Cluj (Kolozsvár) t. c. részvényeseit f. évi június hó 3-án délelőtt 11 órakor Cluj (Kolozsvár) az intézet székházában Piata Unirii 32. (volt Mátyás király-tér) alatt tartandó XXVIII-ik rendes közgyűlésére tisztelettel meghívja. A közgyűlés napirendje: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelőbizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és a felmentvény megadása iránti határozathozatal. 3. Felügyelőbizottság választása és tiszteletdíjának megállapítása. 4. Igazgatósági tagok választása. Az igazgatóság.

A mai valutapiac

(Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudóstojától.) A valutapiac ma még a lej javulásának tendenciáját mutatta. Magyar korona egy-két ponttal szilárdult. Különösen Bukarestben sok angol fontot kínáltak, úgy hogy a néhány hét előtt 1150-en álló effektív valutát, ma 825—835-ös árfolyamon lehetett vásárolni. Prágát a tegnapi 5:20—5:30-al szemben ma 5:40 és 5:55-ös kurzuson jegyezték.

Május 25-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

3200—3300 magyar koronát,
32000—35000 német márkát,
38000—39500 osztrák koronát,
8:70—8:90 olasz lírát,
11:70—12:00 francia frankot,
3:20—3:33 svájci frankot.

A szokolt 5:40—5:55-el, a dollárt 177—180-al, az angol font sterlinget 825—835 lejjel adták.

Valutapiac május 25-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1160, London 816, Newyork 176, Róma 875, Zürich 32, Prága 525, Bécs 27:00, Budapest 3:80, Berlin 32 1/2.

Bukarest. Valuták: Márka 42, léva 130, török lira 120, font sterling 815, francia frank 1210, svájci frank 32, lira 850, drachma 320, dinár 205, dollár 173, Napoleon 630, osztrák korona 28, magyar korona 390, cseh korona 530, lengyel marka 40.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 100—102, Newyork 555—555, London 2567—2568, Páris 3685—3690, Milano 2670—2680, Prága 1654—1654, Budapest 10 1/2—10 1/4, Belgrád 581—582, Bukarest —, Varsó 112 1/2—, Bécs 78—78 1/8, Bécs lebélyezett 78 1/4.

SPORT

Vasárnapi bajnoki mérkőzések. Az eddigi Haggibbor—KKASE mérkőzések közül érdekességben kiemelendő lesz e két csapat vasárnapi találkozása. A KKASE kitűnő formában levő csapata éppen az ugynevezett „nagy” csapatok ellen éri el legjobb eredményeit és a bajnokság élén álló Haggibbornak legjobb tudásával kell majd küzdeni, ha a két fontos pontot meg akarja szerezni. Mindkét csapat megdicsérendő erénye az abszolút fair játékmódor és így rendkívül nívós sporteseményt ígér a két kitűnő formában levő csapat találkozása. Ezt a mérkőzést megelőzőleg a KAC—CFR bajnoki mérkőzés kerül lebonyolításra. A KAC csapata sorozatos vereségek után a bajnoki lista 5-ik helyén áll, ami a csapat játékerejének egyáltalán nem felel meg. A hátralévő mérkőzésein minden erejét megfeszítve kell küzdenie, ha jobb helyre akar jutni. Különösen nehéz dolga lesz vasárnap a CFR. csapata ellen, mely éppen a mult heti Victoria elleni mérkőzésén bizonyította be kiváló képességeit. Renkivül izgalmas mérkőzésre van kilátás, melyet az állóképesebb csapat nyerhet meg. Az elsőosztályu bajnoki mérkőzések előtt az Aesculap—Elit másodosztályu bajnoki mérkőzés kerül eldöntésre.

* Tennisz és uszófelszerelések, tornacikkék nagy választékban érkeztek Sugár & Co. sportáruházába Cluj, Calea Victoriei 5. (v. Kossuth Lajos-utca.) Tenniszütők hurozását és javítását vállalja. Kérjen árjegyzéket.

! Olcsó bevásárlási forrás! Textil, kötött és rövidáruháza
Feuerstein J. Cluj, str. Regina Maria 12. 1466

**Harisnya, keztyű és kötött-
árukülönlegességek
eredeti gyári árban**

1894 **BLATT**
kötött-szövött áruháza
Cluj-Kolozsvár, Főter 13

ARTES

szövművészeti műhely, Cluj
Strada Regala (Majális-u.) 33.

Készíti a legkényesebb igényeket is kielégítő
perzsa és szmyrna szőnyegeket
Vállalja az összes keleti technikájú szőnyegek
szakszerű javítását. 1540

Róka, kelme, szőrmefestés
és vegytisztítás a legszebb
kivitelben a

„KRISTÁLY”-nál
Cluj. — Telefon 500.

Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban.

RÓTH cipész

CLUJ,
Str. St. O. Iosif

volt
Szép-
utca

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Szombat este fél 8 órakor: Nürnbergi baba és Susanne titka. (Sándor Erzsi föllépésével, Mérsékeltlen emelt helyárrakkal. Napi bérlet 136., A. Sorozatszám 407.)

Szombat este fél 11 órakor: Gyurkovics lányok. (Sorozatszám 408.)

Vasárnap d. u. 3 órakor: Csárdáskirálynő. (Olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 409.)

Vasárnap este 8 órakor: Bajadér. (Jubiláris előadás 25-ödször. Bérletszűnetben. Sorozatszám 410.)

A nürnbergi baba. A Faust és Gólem-mondák vidámságra áthangolt, dévaj muzsikával verőfényes, finom játékká komponált egyfelvonásos vigoperát, Pasque és Adam darabját, A nürnbergi babát mutatta be a Magyar Színház csütörtök este a szezonvég körülményeihez képest elég jól látogatott ház előtt. A címszerepet Sándor Erzsi játszotta. Hangja az alsó regiszterekben jól érvényesült és egy táncduettja után ezuttal meleg, őszinte ovációkat kapott, bár a tapsok partnerének, Sugár Frigyesnek is szűltek, aki erőteljes baritonjával, pompás játékkészségével végig lekötötte a közönség figyelmét. Játékban és énekekben egyaránt élvezetesek voltak. Virág Lajos és Réthely Ödön is, aki a vásott fiu szerepét adta sok humorral. Az egyfelvonásos operát a Susanne titka című énekes tréfa követte, amelyet Sugár Frigyes vitt sikerre. Susanne szerepében Sándor Erzsi a lámpajelenet áriájában csillogtatta hangja egykori fényét és magával ragadó melegét. (sz. i.)

Jiddis színészet Déván. Déváról írják nekünk: A Stramer vezetése alatt Erdélyben működő Habima szűntársulat a Sevot-ünnepek előtt és után Déván négy előadást tartott a városi színházban. Előadásra került az Idiota, a Jesivabochoer, a Gólem és Kol nidre. Déván nem nagy kilátásokkal kecsegtetett a közönség, mivel nagyrésze a zsidó zszarognt nem érti és egyébként sem igen fogékony zsidó témák iránt. Annál meglepőbb volt az eredmény. A társulat ugyszólván telt házak előtt játszott szép erkölcsi és anyagi siker mellett. Jól érdemelt tapsokban és tetszésnyilvánításokban volt része a színészeknek, akik becsülettel állották meg helyüket. A dicséret oroszlánrésze Stramer igazgatót illeti meg, aki szép, iskolázott hangjával, kiváló alakításával valósággal magával ragadta a közönséget. A társulat többi tagjai is megfeleltek feladatuknak.

A színházi iroda hírei:

Uj rokon és Levendula. Két ujdonsága lesz a jövő héten a Magyar Színháznak. Az egyik, az Uj rokon vigjáték, szerzője Csathó Kálmán. A másik, a Levendula operett. A Levendula poétikus, romantikus, amellet rendkívül mulatságos szövegű ujdonság, Schumann, Schubert és Chopin legszebb műveiből van összeállítva.

Offenbach. Egy évi pihentetés után hétfő este ismét elő fogják adni a tavalyi évad legnagyobb sikerű operettujdonságát, az Offenbachot.
Gyurkovics lányok — éjjel. Ma éjjel fél 11 órai kezdettel Herczeg Ferenc népszerű életképe, a Gyurkovics lányok fog rendes helyárrakkal színrekerülni.

Bajadér — huszonötödször. Jubiláris előadás lesz vasárnap este. Huszonötödször fog színrekerülni a Bajadér. Ezen a huszonötödik előadásán részt fog venni Kolbay Ildikó, Somogyi, Neményi Lili, Réthely, Sűmegi, Virág, Berky, Ekecs, Izsó, Leövey, a kivételes sikerek valamennyi oszlopai. Az egyik felvonásban felváltva fogják a szerepeket játszani. Bérletszűnetben és premierhelyárrakkal tartják meg a vasárnapi jubiláris előadást.

Csárdáskirálynő — délután. Vasárnap délután olcsó helyárrakkal kerül színre Kálmán Imre népszerű operettje, a Csárdáskirálynő.

A mozgók műsora

Az Egyetem-mozgóban vasárnap fogják be mutatni az Arany és vér című hatalmas hétfelvonásos aranyasó-dramát, az amerikai filmgyártásnak ezt a nagyszabású és izgalmas új alkotását. Az Uránia-mozgónak szombaton és vasárnap párisi tilmszenzációja lesz, a Sergius Panin című új társadalmi dráma. Az Apolló-mozgóban szombaton és vasárnap egy idegfeszítő, rendkívül izgalmas ujdonság kerül színre a Sárge sátn címen.

GOV

KÖZKERES

Gold
Wald és C

STR. VI
(V. MIKES KELEMEN
TEL

Feketeerdői
és mindennemű

porcellán
legolcsóbban

Telefon 680

Kerekes E
áruházában vásá
Cluj, Calea Reg. Fer
Engross I

Időt és pé

IREL

autog
EMIL BL
Piata Stefan ce
Kivánatra árjeg

ROSENZ
héber és
kedése

Piata M. Viteazu

תפילין
קבלת

Raktáromban áll
zsidóvallásu imák
fordításu diszkót
ajándékok. Mirj
számítva, valami

Rothma

Radio hirdetés

SZET

rgi baba és föllépésével. Napi bérlet

ovics lányok.

ynő. (Olcsó

ubiláris elő-Sorozatszám

és Gólem-muzsikával

egyfelvonásos

A nürnbergi

csütörtök este

eg jól látoga-

zsi játszotta.

rvényesült és

szinte ováció-

ének, Sugar

baritonjával,

e a közönség

ánt élvezete-

Ödön is, aki

al. Az egy-

timű énekes

vitt sikerre.

lámajelenet

ri fényét és

(sz. i.)

ról írják ne-

ben működő

előtt és után

színházban.

cher, a Gólem

kkal kecség-

sidő zsargont

ékony zsidó

az eredmény.

játszott szép

ól érdemelt

volt része a

meg helyüket.

azgatót illeti

kiváló alaki-

közönséget.

feladatuknak.

GOWAG

KÖZKERESZETI TÁRSASÁG

Goldstein, Wald és Glasner Cluj

STR. VLADIMIRESCU (V. MIKES KELEMEN UCCA) 17. SZÁM ALATT TELEFON 519

Gáz-, gőz-, vízvezeték- és csatornázási berendezések valamint műszaki cikkek állandó nagy raktára. Complete fürdőszobaberendezések **intézményesen kaphatók**

Feketeerdői üveg és mindennemű

porcellánárut legolcsóbban

Telefon 588

Kerekes Ernő

áruházában vásárolhat

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 4.

Engross! 1484

Endefail!

Időt és pénzt takarít meg

autogummit vesz **EMIL BLAGA-nál, CLUJ** Piața Ștefan cel Mare No 3. Telefon 2-70 Kívánatra árjegyzékkel és leírással szolgál!

ROSENZWEIG ANTAL

héber és rituális könyvkereskedése nagyban és kicsinyben

Piața M. Viteazul 38 **CLUJ** Széchenyi-tér 38 (Saját ház) 1499

ספרים סליתיים, מוזות, תפילין עטות, ציצית אונד קאפלאך

Raktáromban állandóan kaphatók mindennemű zsidóvallású imakönyvek u. m. magyar és német fordítású díszkötésű imakönyvek, menyasszonyi ajándékok, „Mirjam“ Jahrzeitablak 50 évre kiszámítva, valamint selyem és gypaju Talszek.

Rothmann Márton

szabókellékek és rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Cluj, str. Maria (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz.

Radio hirdetés

Palma
Kaucsuktalp és kaucsuksarok tartósabb a leeresztő bönnél!

Győződjön meg

szenzációsan leszállított árainkról

3000 tct. Varró-cérna drb. . . . . 2.—	20.000 mtr. Karton v. zephir . . . 33.—
3000 „ Gépcérna . . . . . 4.—	10.000 „ Mosó szövet . . . 33.—
1000 „ Zsebkendő „ . . . . . 6.—	20.000 „ Grenadín vagy marciset . . . 39.—
5000 pár Férfi harisnya . . . 13.50	15.000 „ Francia delén . . . 48.—
5000 „ Női harisnya 17.50	10.000 „ Csipke függöny . . . 48.—
3000 „ Női keztyű 6.50	15.000 „ Divat opál . . . 59.—
3000 „ Gyermekek keztyű . . . 16.50	20.000 „ Divat crepon . . . 89.—
500 tct. Kötött selyem nyakkendő . . . . . 28.—	2.000 „ Gyapjuszövet . . . 109.—
5000 drb. Különböző gyermekruha . . . . . 36.—	10.000 „ Divat eponge . . . 169.—
5000 „ Férfi alsónadrág . . . 69.—	1.000 drb. Férfi csikos nadrág . 120.—
	stb. stb.

Dick Jakob és Fia

nagyáruházában Cluj-Kolozsvár, Strada Regina Maria 5

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, márnbergi-, díszmű- és játékaru nagykereskedése
NUSSBAUM TESTVÉREK
TG.-MUREȘ MAROSVÁSÁRHELY
Telefon interurban 200
Eladás csak viszonteladóknak!

1513

N. é. hölgyközönség figyelmébe ajánlom ujonnan fényesen átalakított női

Kalapszalómat

Párisi modellek megérkeztek. Átalakításokat hozott kelméből is jutányosan vállalunk. Gyászkalapok 3 óra alatt készülnek!

Moskovits Rózsika

(Aubon Marche)
Cluj, Str. Memorandului
(v. Unió-utca) 9. 1427
Masamod cikkek gyári
00 árban 00

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1961

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyar
Cluj, Strada Cernanji (volt Kajántói-ut) 1 szám

Parókákat

és mindennemű hajmunkát, hajfestést, kifogástalanul és jutányosan készít

Paula hölgyfodrász és manicursalon

Cluj, Szentegyház-utca 15. sz.
1437 Ugyanott babaklinika is van.

Korcsmárosok és vendéglősök figyelmébe!

Sörapparátusok!

Saját találmányu szabadalmazott mindennemű sörkimérőkészülékek szén-sav vagy légnymásra berendezve német gyártmányu alkatrészekkel kaphatók 5632

Petrover Sámuel

sörkimérőkészülék gyárában Sighetul-Marmatiei

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET

Barok, csillag és virágcsiszolással valamint adóit rajzok után

művészi kivitelben készít

HUNWALD, üvegcsiszolda és tükörgyára

CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Vlahuta (v. Bolyai-utca) No. 3
Hibás tüköröket újra fonsoroz o o o

teherautókra minden méretben kaphatók

Emil Blaga
autóraktárában Cluj
Kívánatra árjegyzékkel szolgát

Legnagyobb francia

Délamerikai vonal
Vezérképviselőt Nagyrománia részére

ADOLF SALOMON FIA
Bucuresti, Str. Paris 14
Hajóra szállás:

Hamburg, Havre és Bordeaux-ban
Kitűnő kiszolgálás, nagy kényelem, elsőrangú ellátás, gyors utazás, külön kajutok. 1542

Gyorsforgalmi BORDISZMŰGYÁR
TELEFON: INTERURBAN 6.

BŐRÁRUIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
SÁTMÁR
NAGYROMÁNIA ELSŐ ÉS LEGNAGYOBB BORDISZMŰ BŐRÖND ÉS TÁSKA ÁRU-GYÁRA

Telefon 494 **15%** Telefon 494

gyarapodik vagyona,
ha levélben vagy személyesen o o adja fel rendelményét, o o

Meg nem felelő árut visszaveszünk.
1291

Nagy Áruhaz
rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés
Cluj, Piata Mihaiu Viteazul

Irodaberendezések
Kopenetz gépezemű asztalosműhelyben olcsón szerezhetők be
Cluj, Honvéd-utca 92

Citrom, Narancs
és Sardella gyűrű
(ringli) olasz gyártmány érkezett nagyobb mennyiségben
LÉB FIVÉREK
Cluj, Telefon 471

Nagy mennyiségben érkezett:

Maister Lucius és Badische Anillmek

Sósav	valamint mindennemű festék- és fűszeráru előnyös árak mellett nagyban és kicsinyben kaphatók.
Kénsav	
Szalmiákszesz	
Ablaktapasz (git)	
Firnisz	
Tavotta	
Olajok	
Enyv	
Kefearuk	

KALMÁR
Áruforgalmi R.-T. Cluj str. Regina Maria 42

Coloniale Kereskedelmi R.-T. Ajánlja: Fűszer, gyarmatáru, export-import cikkeket! A Temesvari Műmalom Concernhez tartozó összes malmok lisztjeinek főlérakata **Marosvásárhely**

Szombat 1923. m.

ROTTM
TIMIȘOARA

GYÜMÖLCSPE
MELES BORN
DÉS, SZESZSZ
SZESZDENAT

Izrael

Str. R

BYRON

M.
București
Rendszeres félhavi

„King Alex
luxusgözös Cor
töbe érkezik
és indul jor
direct New

Gyorsgözöseink

Kajettők fentartá
Pontos, lelki

M. EMB

S
Bizom

ROTTMANN KÁROLY ÉS TÁRSAI R.-T.
TIMIȘOARA—TEMESVÁR KIRÁLYI UDVARI SZÁLLITÓK

GYŰMÖLCSPÁLINKA TER-
MELES BORNAGYKERESKE-
DÉS, SZESZSZABADRAKTÁR
SZESZDENATURÁLOTELEP.

1964

**RUM ÉS LIKÖRGYÁR
COGNAC FŐZDE**

Izrael Dezső szücsmester

Megérkeztek a legufolsó divatu
szőrmeárúk. Szőrme és molgkár
elleni védőintézet. Javítások és
átalakítások a legjutányosabb
árban pontosan készülnek

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

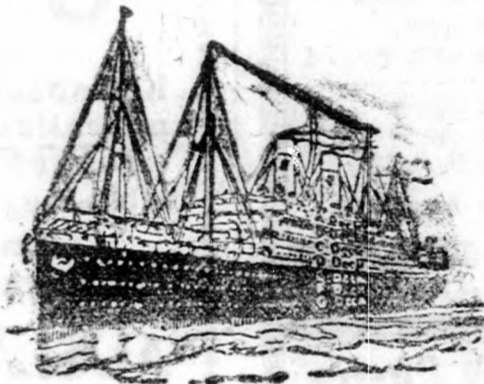
M. Embiricos & Co.

București, Strada Paris 1, — Constanța direkt New-York

Rendszeres félhavi hajójáratok legnagyobb tengerentúli luxusgőzöskkel, melyek Constanza kikötőből indulnak

„King Alexander“

luxusgőzös Constanza kikö-
tőbe érkezik június 2-án
és indul június 4-én
direct Newyorkba

„Constantinople“

luxusgőzös érkezik július
2-án Constanza kikötőbe
és indul július 4-ikén
direct Newyorkba

1536

Gyorsgőzöseinkkel az átszállási költségek 50%-kal olcsóbbak és leiben fizetendők

III. osztályu hajójegy ára Lei 11.500

Kajettők fentartására, valamint felvilágosítások végett az egyedül szükséges amerikai vízum elnyerésére forduljon elsősorban cégünkhöz.

Pontos, lelkiismeretes és érdeknélküli felvilágosításokkal és prospectussal készséggel szolgálunk.

Cimünket megőrizni és följegyezni kérjük.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1

Táblaüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű
üvegárak nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34

1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

Ősz haja

visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator

néhányzori használata által.

1 üveg ára hasz-
nálati utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag **1511**
FEKETE DROGÉRIA Târgu-Mureș

Épületüvegezés

képkerekezés,

kávéházi, vendéglői, ház-
tartási cikkek, demyonok,
táblaüveg, lámpaárak és
porcellánedényekből leg-
előcsőbb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár (v. Ferenc
József-ut) Calea Reg. Fer-
dinand 37. szám alatt, az
„Uránia“-palota mellett.

Engros! Endetail!

M
E
G
N
Y
I
L
T

Dr. Blamenfeldné és Deésy Gizella

**gyermek
és leánykaruha
szalonja**

**Strada Regina Maria (v.
Deák F.-u.) 42. sz. alatt**

Kész modellek és mérték utáni ren-
delések jutányos áron. **5522**

M
E
G
N
Y
I
L
T

Segesváry és Társai

festéknagykereskedés Cluj-Kolozsvár

Bizományi lerakat: **Dr. Paul Engländer lakkgyárak, Wien-Neulengbach,**
elsőrendű kocsi-, butor-, zománc- és padlólakkok.

H. Schmincke & Co. Düsseldorf féle művészfestékek és keliékek.

Allandó nagy lerakat **Setzer és Krauss, Wien** féle
ledig és csomagolt ultramarínokból

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jelíges hirdetésekre semmiféle felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Perfekt gép- és gyorsíró, ki beszéli a román-német nyelveket is, junius elsejére állást keres. Ajánlatokat „Gyorsmunkaerő” jelígre a Radio-hoz kér Cluj, Str. Regina Maria 34. 5639

Házasság céljából megismerkednék oly nővel, ki Amerikába való kivándorlást elősegítené. Levelek „Biztos jövő” jelígre a kiadóba kéretnek.

Elcserélném belvárosi orvosi rendelővel, ügyvédi vagy más irodának elsőrangban alkalmas egymásba nyíló két szobát ugyanilyen konyhás lakással. Levelek „Csere” jelígre a kiadóba küldendők. 5636

Keresünk egy ügyes, agilis, szakképzett, intelligens megjelenésű kereskedelmi utazót a rövid, kötött-szövött, norinbergi és diszműaru szakmából, ki Erdély, Szilágy és Bánát vidékét huzamosabb ideig látogatta és az elsőrangú cégeknek teljesen be van vezetve. A román és német nyelv bírója előnyben részesül. Részletes sajátkezűleg irt ajánlatokat fényképpel együtt a kiadóhivatal „Agilis” jelíggel továbbít. Az ajánlatokat nem alkalmaztatás esetén visszafizetjük. 5634

Márkné Klein Sári KISHÉLY vendéglőjét Oláhszentgyörgyön máj. 15-én megnyitotta. 5592

Calea Reg. Ferdinand 8. sz. házában irodának vagy műhelynek alkalmas körülbelül ötven négyzetméteres jelenleg üres telek hosszabb időre bérbe adó. Ajánlatok Sipos Jenő üzletébe adandók le. 5627

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy a **Fürstenhof vendéglőt Franzensbadban** május hó 15-én megnyitottam. Elsőrangú és szigorúan köser konyhával. Tisztelettel Simon Raab, Josef Nagel vendéglős veje Wienből. 5591

Buziás-fürdő בוזיאס גאסטאוס bejelentendően vergrössert u. verbessert in jeder Beziehung. Samuel Guttmann שמואל גוטמן 5617

A Dénesd (bajfalusi) fürdő f. hó 27-én megnyílik. Kincstári gyógyfürdő. Szoba, ellátás biztosítva. Kirándulótelep. Vasut és posta: Baia-Sprie (Felsőbánya). Köser étkezés. Nyaralóknak és festőknek árendemény. Lövy József bérlő.

Értesitem a t. fürdőző közönséget, hogy ez idényben

Tusnádfürdőn a „Schweitz” villák vendéglő-helyiségében orth. כשר étermemet junius elején megnyitom. Tisztelettel Grünfeld Mór Targu-Mures (Marosvásárhely) str. Calarasilor 92. 5546

Rézműves, rézöntő és gépjavitó műhely
CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

„TACÁMUL”

EZÜSTARUGYAR
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Avram Iancu
volt Petőfi-utca 3

Ezüstöt a legmagasabb áron vesz!

Gyárt evőeszközöket, dísztárgyakat csak viszonteladóknak

Telefon 4-82. Sürgőnycim: Tacámul Cluj

Raglán

esőköpeny, öltöny

Neumann M.

1502

cégnél Cluj, Fötér

Mégis csak legjobb a **„RASOL IDEAL”**

késnélküli borotváló por, amely az ország legrégebb gyártmánya.

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kg-os szép kivitelű csomagolásban. 1481

5 kg. vétel franco-franco lei 130.—, kisebb mennyiségben lei 30.— kg.-kint. Hozzá való csontkés darabonkint lei 17 és 25

Óvakodjunk az ártalmas összetételekből összeállított utaztatottól. Csak az „Ideal” felírású a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.

Reszling József fodrász

Cluj, C. R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

Főelárusítóhelyek:

Glanczmann Adolf illatszertár Sighetul Maramures	Jungreis Miksa Bucuresti str. 13 Septembrie 54
Rosenzweig Jakob illatszertár Dej	Max Sporn Cernauti Piata Dacia 3

valamint minden drogériában kapható.

Cérna Telephon 118 **Cérna**

Garantált 400 yardos olasz cérna

1515

Kutya márka

10—20 sz.-ig ..... Lei 139.—
24—50 „ ..... „ 110.—

Vigogna márka

10—20 sz.-ig ..... Lei 129.—
24—50 „ ..... „ 103.—

Macska (Lince) márka

10—20 sz.-ig ..... Lei 130.—
24—50 „ ..... „ 100.—

Kétszarvas márka

24—50 sz.-ig ..... Lei 100.—

Eladások a napi lira-kurzus alapján

Desideriu Serényi

cérna- és pamutárúk nagykereskedése

Timisoara Oradea-Mare

Sürgőnycim: „AGIL”

Cérna Telephon 353 **Cérna**

Agyag és Vegyipari Rt. Szatmár

Gyárt: börenyvet, csontenyvet, csontzsirt, műtrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb. **Vesz:** csontot, száraz és vizes húsleves, nyers és olvasztott faggyut

Exportját és importját

Románia, Magyarország, Ausztria és Németország

között határidővel és legolcsóbb fix díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalata tudja lebonyolítani.

Központ: Cluj, Piata Unirel 26.

HÁZAK Wien I, Rottenturmstrasse 27 Budapest, VII., Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3. Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Dunapart. Szolnok Madách-utca 1 **Expozitúrák:** Bruck, Hegyeshalom, Oszon, Biharkeresztes, Békéscsaba, Curtici, Kötégyán, Biharpüspöki.

Fuvarlevél felülvizsgáló iroda
Speciális dunai forgalom!

Engros

Endetall

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

lámpaárúk bármilyen mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

Cluj, Piata Mihailu Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 954 1353

MAROSVÁSÁRHELY

legelőkelőbb és legolcsóbb bevásárlást forrásait

LANCZET M. FIAI

FÜSZER, VAS, RÖVID-ÁRU. Sürgőnycim: LAN-CZET. Telefon interurban 511. Tg.-Mures. 1445

Lang & Comp. termény, liszt, gabona, uj és használt zsákok vétele és eladása. Zsákkölcsönzés! Tg.-Mures-Marosvásárhely. Telefon 289.

DEUTSCH & BRAUN

textiláru nagykereskedés

Targu-Mures, Piata Reg. Ferdinand (Fötér) 52. Telefon 273

„CSILLAG” ÁRUHÁZA

Targu-Mures—Marosvásárhely. Női és férfi divatárúkban a legolcsóbb!

SZERKESZTŐSÉGI HIVATAL ÉS

Cluj, Kolozsvár L. Pop (Brassay-utca)

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal Zs. N. Sz.

A kéziratok kiadásáig szerkesztőségben tartandók. Kéziratok adunk vissza.

Cluj-Kolozsvár

Egy

A hánsági

(Temesvári tudósítójától.)

nemmi jelentőségű megyei zsidó amelyen az elment az egész teremtése felé. ság legkiválóbb gyűlte egybe hajtva, hogy gondolat melle nemcsak erkölcsi jelentősége van gának tekintelt, hogy raga és nem engedni nincs egysége nem tudja, tárgyalásokat amelyek egyfolyamatosan. A zsidóságnak fogó szervezete képviselheti az egész zsidóságot érdeket. Nem kezdeményezték részre is és a lecsatolt szervezete.

A nagy tudósításunk:

Tegnap zsidóság egysegi lomra a rész a belvárosi hat-nyolcoszáz de igen sok udvarról hall

A gyűlés a belvárosi n

gyárvárosi st ságával képviselő kezű delegátusok kovics főrabbi. Jakob, Neubrun Vilmos, Weisz Lajos, Struhl Margit, Kiss Jenő, Marg Strassmann Jakob, Henrik, Hónig Ráskai Miksa, Lipkovits Gyula dr. Deutsch Mórácz, dr. Sebő rabbi. Koránsebe Székely Lipót, Donner Jenő, Pető Tódor, Pácsi Csákó: Grosz ság sürgőnyileg vaslathoz.

Fél hat óra a gyűlést. Az elnök Mór és Deutsch I. gének elnökei fog viselői hitközsége dr. Vértés beszéd. — Aki figy zsidó eseményeit, zsidó élet az ut